

188.4838

04246

0.2

ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

24 ต.ธ. 2551

ปริญญาณพนธ์
ของ
กาญจนา สิงห์เรศร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

S 335328

ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
กาญจนา สิงห์เรศร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2551

กาญจนา สิงห์เรศร์. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนวมวิทย์ ชนบุรี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงแล้วให้ครูผู้สอนทำการสังเกตโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อคัดเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมต่ำจำนวน 15 คน และจัดให้เด็กได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือและแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต $RAI = 0.81$ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way Repeated - measures ANOVA) และ t - test แบบ Dependent

ผลการศึกษาพบว่า

เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

**THE EFFECT OF CO-OPERATIVE COOKING ACTIVITIES ON
YOUNG CHILDREN'S SOCIAL BEHAVIOR DEVELOPMENT**

**AN ABSTRACT
BY
KANJANA SINGHAREST**

**Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
May 2008**

Kanjana Singharest. (2008). *The Effect of Co-Operative Cooking Activities on Young Children's Social Development*. Master's thesis. M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Dr. Suchinda Kajonrungsilp, Assoc. Prof. Dr. Booncherd Pinyoanuntapong.

The objectives of this research was to study the effect of co-operative cooking activities on young children's social development. The samples for this study were year III kindergarten boys and girls, aged 5 – 6 years, in the 2nd semester of the 2007 academic year at Naruemontin Thonburi School, under the Office of the Private Education Commission, Bangkok Noi District, Bangkok Metropolis. They were acquired through simple random sampling; then 15 low social behavior children were selected by teacher's observation using the social behavior observation form created by the researcher. They were managed to practice co-operative cooking activities for 8 weeks, 3 days a week, and 60 minutes a day. The instrument used in this research consisted of a plan for co-operative cooking activities, and the observation form for young children's social development. The objectives were used with RAI (Rater Agreement Index) at 0.8 level. Item-Objective Congruency - IOC between behavior characteristics and 0.67 - 1.00. The data were analyzed by One - Way Repeated - measures ANOVA and t - test Dependent.

The results of the research revealed that the young children prior to and during the practice of co-operative cooking activities each week had significantly different social behavior at .01 level. They had higher social behavior during the practices of co-operative cooking activities each week than that prior to the practice of co-operative cooking activities.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ของ

กาญจนา สิงห์เรศรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๕๕๑ C

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญหนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย อาจารย์อารีรัตน์ ญาณะตร อาจารย์จินดา น้าเจริญ อาจารย์มีมิ่ง เทพครเมือง อาจารย์โสพิศ กฤษณะไกรวุฒิ อาจารย์โสภิตดา จิตต์ใจนำ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วันทนา วงศ์ภักดี (ผู้รับใบอนุญาต) อาจารย์มาณวิกา สงวนวงศ์ (ผู้อำนวยการ) และคณะผู้บริหารทุกท่าน ที่กรุณาให้การสนับสนุนและให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะครูและนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนนวมยลทิน ธนบุรี ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเรียนรู้ และเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบพระคุณนิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

กาญจนา สิงห์เรตร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม	10
ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม	10
ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	12
ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม	13
รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	15
ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย	16
แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม	17
พฤติกรรมทางสังคมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการร่วมมือ	19
ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ	19
ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ	20
ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือ	20
แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	
แบบร่วมมือ	23
ความหมายของการจัดกิจกรรม	23
ความหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	24
แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	25
จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	32
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	35
บทบาทครูในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	37
ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	41
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการวิจัย	62
สมมติฐานในการวิจัย	62
ขอบเขตของการวิจัย	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
วิธีดำเนินการทดลอง	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผล	66
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	70
ข้อเสนอแนะทั่วไป	71
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	81
ภาคผนวก ก	82
ภาคผนวก ข	95
ภาคผนวก ค	100
ภาคผนวก ง	104
ภาคผนวก จ	106
ประวัติย่อผู้วิจัย	108

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	45
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต	46
3 บันทึกการหมุนเวียนลำดับการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	48
4 คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ	54
5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพฤติกรรมความทางสังคมของเด็กปฐมวัย ...	55
6 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	56
7 อัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	57
8 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้านก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ	58
9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน	59
10 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน	60

บัญชีภาพประกอบ

ตาราง	หน้า
1 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	56
2 เส้นภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากลตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 : 4)

การเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมในเมืองหรือสังคมในชนบทความเจริญทางด้านวัตถุ การสื่อสาร ตลอดจนเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ภาวะจิตใจของมนุษย์มีการพัฒนาตามไม่ทันก่อให้เกิดปัญหาซับซ้อนในสังคมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับสังคมให้ความสำคัญกับความเจริญทางด้านวัตถุและทางการศึกษามุ่งเน้นปัญญาจากรายงานของสำนักงาน คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติกล่าวว่า สังคมให้ความสำคัญของการพัฒนาด้านสติปัญญามาก เพราะเห็นว่าเป็นวิถีทาง ที่จะต้องนำไปสู่ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในอนาคตได้ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการพัฒนา ด้านสังคมยังเป็นสิ่งจำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 1) จากรายงานการวิจัยของ วารุณี อัครโกศล (2536 : 56) พบว่า ผู้ปกครองเด็กนักเรียนอนุบาลโรงเรียน เอกชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการพัฒนาทางสติปัญญาเป็นอันดับแรก และมีความพึงพอใจกับการพัฒนาด้านสังคมเป็นอันดับสุดท้าย เพราะเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในอนาคต ซึ่งโดยแท้จริงแล้วพัฒนาการด้านสังคมมีส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็ก ความสำเร็จในชีวิตของคนนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านสังคมตั้งแต่ปฐมวัยเป็นสำคัญ (สุดาทิพย์ ภูพานิช. 2536 : 1; อ้างอิงจาก Andrew. 1988) ปัญหาด้านพฤติกรรมสังคม เป็นปัญหาหนึ่งที่พบในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและความเจริญทางด้าน วัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันมุ่งในด้านการแข่งขันกันมาก จึงขาด การมีน้ำใจ ช่วยเหลือกัน แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนมากกว่าที่จะให้ส่วนรวม และการขาดความรู้ ในการปฏิบัติตนในสังคม (วิไล องค์กรนันต์คุณ. 2536 : 4 - 5) การเรียนรู้ทุกระดับจึงต้องมุ่งเน้น ไปที่การพัฒนาคนทั้งกาย ใจ และสติปัญญาปัญญาที่ฝึกไว้ดีแล้วก็นำไปสู่จิตที่สูงส่ง (วิชัย ดันสิริ.

2539 : 123) ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว ดังเห็นได้จาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) วิสัยทัศน์ที่สำคัญคือ มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 43)

วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และเป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของงามสำหรับชีวิต (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2538 : 8) ในการพัฒนาทางสังคมต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก ดังที่ภรณี คุรุรัตน์ (2540 : 44) ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและในการพัฒนาด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และการปลูกฝังจิตสำนึกเป็นกระบวนการที่มีรากฐานเริ่มแรกมาจากการที่บุคคลได้รับการอบรม เลี้ยงดูขัดเกลาในระยะปฐมวัยเกือบทั้งสิ้นเนื่องจากในช่วงแรกของชีวิตนับตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 6 ปี เด็กจะมีอัตราพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ รัชดาภรณ์ อินทะนิน (รัชดาภรณ์ อินทะนิน 2544 : 1; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978 : 239) ได้กล่าวถึงเด็กอายุ 2 - 6 ปี ว่าทัศนคติ และพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้ คือ มีการต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม การเห็นอกเห็นใจ (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544 : 1; อ้างอิงจาก Bloom. 1964 : 215) ซึ่งกล่าวว่า ความสำคัญในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยมักจะไม่ใช่ที่ยอมรับจากเพื่อนและยังนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่น (Considerate) โดยสอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ สุภาพล (จันทรเพ็ญ สุภาพล 2535 : 1; อ้างอิงจาก Walsh. 1980 : 5 - 6. *Introducing the Yong Children to the Social World*) ว่าการที่เด็กได้คำนึงและคิดถึงผู้อื่นได้นั้น มิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์กับบุคคลรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียนหรือเพื่อนบ้านก็ตาม เด็กเรียนรู้ว่าผู้อื่นก็มีอารมณ์ และความรู้สึก ตลอดจนรู้ว่าการกระทำของตนมีผลต่อผู้อื่น และยืนยันว่าพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2547 : 50 - 51; อ้างอิงจาก Bandura) การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากพฤติกรรมนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) Bandura เน้นพฤติกรรมใดๆ ก็ตามสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็กมีการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กจะมีระดับการเรียนรู้ แล้วเด็กจะมีทางเลือกใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ และยังกว่านั้นตัวแบบจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการให้เด็กทำกิจกรรมทำให้เด็กได้แสดงออกถึงสิ่งที่เขาเรียนรู้ในสังคมซึ่งมีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ที่เขาปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย เนื่องจากเด็กที่มีทักษะทางสังคมที่ดีจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนและผู้ใกล้ชิด แต่ถ้าเด็กขาดทักษะทางสังคมก็จะทำให้มีปัญหาในทางสังคม กลุ่มเพื่อนไม่ยอมรับและทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวต่อไปในอนาคต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537ก : 258) วิธีการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำ ได้คิด ได้แสดงออก ได้ร่วมมือกับเพื่อนเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญของการเรียนรู้วัยเด็ก เด็กจะได้ค้นหาสิ่งใหม่ๆ ฝึกวินัยการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เรียนรู้สังคม การได้ทำงานร่วมกันของเด็กในสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นการฝึกทักษะทางสังคม (สมณททา พรหมบุญ. 2544 : 10) ซึ่งกระบวนการปรับตัวทางสังคม (Socialization Process) ของเด็กปฐมวัยเป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม บริบทแรกที่เด็กสัมผัสคือ บุคคลในครอบครัว เมื่อเด็กเข้ากลุ่มเพื่อน ได้เห็นพฤติกรรมผู้อื่น เห็นบทบาททางสังคมเด็กได้รับการหล่อหลอมและพัฒนาทักษะทางสังคม การเล่นเป็นทางหนึ่งของการเรียนรู้ศิลปะทางสังคมของเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547 : 129; อ้างอิงจาก Morrison. 1998 : 201) เด็กเรียนรู้สังคมจากผู้ใหญ่ใกล้เคียงจากพ่อแม่ การมีความสัมพันธ์กับคนอื่นทำให้เด็กเรียนรู้ความร่วมมือ การปฏิเสธ การรับ การแบ่งปัน การสื่อสาร และแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ด้วยการเข้ากลุ่มกิจกรรม ปรับตัวต่อการคาดหวังของโรงเรียน รับรู้สิทธิและความรู้สึกของผู้อื่น แต่ละช่วงอายุของเด็กจะแสดงทักษะทางสังคมอย่างมีความหมาย โดยพัฒนาจากตนเองเป็นศูนย์กลางสู่สังคมแวดล้อมภายนอก เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ กระบวนการทางสังคมจะซับซ้อนมากกว่าวัยทารก เมื่อเด็กเริ่มใช้ภาษาในการติดต่อเมื่ออายุ 3 ขวบ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะผ่านทางการเล่น แต่ยังเน้นตนเองเป็นสำคัญ เด็กยังขาดความสามารถในการเล่นแบบร่วมมือและการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่น เมื่อเด็กอายุ 4 ขวบ เด็กเริ่มมีความสามารถในการจำแนกความรู้สึก ความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว เล่นกับผู้อื่นได้ รู้จักรับ รู้จักการรอคอยมากขึ้น และเริ่มมีการแบ่งปัน เมื่ออายุครบ 5 ขวบ เด็กจะมีความเป็นมิตร กระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มมีการแสดงความพอใจและไม่พอใจเพื่อนบ้าง เมื่ออายุครบ 6 ขวบ จะเป็นวัยที่พร้อมเล่นกับเพื่อน มีสังคมภายในกลุ่ม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กส่วนใหญ่ พัฒนามาจากการเรียนรู้ในขณะที่เล่นกับเพื่อน เด็กวัยนี้จะเรียนรู้กฎระเบียบของสังคม การเล่นตามกติกา การเข้ากลุ่ม การเล่นเกม จะสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้กฎของสังคมกับการยอมรับ ซึ่งการเรียนรู้ที่ถูกต้องจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกที่ดีเมื่อโตขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2546 : 129 - 130)

การส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือในเด็กปฐมวัย ควรจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (พัชรี ผลโยธิน. 2540ก : 59) กล่าวว่าพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กเกิดจากการเล่นหรือการปฏิบัติกิจกรรมที่มีจำนวนมากกว่า 1 คน และต้องใช้เวลาเจรจาตกลงใช้ของร่วมกัน มีการหมุนเวียนของใช้ อุปกรณ์หรือผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่กัน ครูส่งเสริมและแนะนำเด็กให้รู้จักการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในกลุ่ม โดยการให้กำลังใจ ลดการแข่งขันและวางแผนการทำกิจกรรมด้วยกัน (हरषा निलुवियर. 2535 : 162) นอกจากนี้ (Morrison. 1995 : 484) ได้กล่าวเพิ่มเติม

ว่าการส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดยครูกระตุ้น สนับสนุนและเสริมแรง ให้เด็กร่วมมือกัน และ Hurlock (1987 : 229) กล่าวว่า เด็กยังมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นมากเท่าไร เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือมากขึ้นเท่านั้น กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ร่วมงานกับผู้อื่น การให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มสามารถส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้ในการร่วมมือกับผู้อื่นได้

การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ สามารถจัดได้หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การเล่นต่อพลาสติกสร้างสรรค์ การเล่นเกมตัดต่อ การเล่นเกมบล็อก การเล่นเกมเล่นน้ำ การเล่นเกมทราย (พัชรี ผลโยธิน. 2540 : 60 - 61) กิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถจัดเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดลองและปฏิบัติการด้วยตนเองจากของจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ (วิไลพร พงษ์ศรีทัศน์. 2533 : 6; และบุญประจักษ์ วงษ์มงคล. 2536 : 8) การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลงานหรืออาหารที่ทำสำเร็จ แต่อยู่ที่กระบวนการระหว่างการทำกิจกรรมเป็นสำคัญ/การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะสื่อสารและร่วมมือกับผู้อื่น พัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือและทักษะทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การปฏิบัติตามข้อตกลง ช่วยเหลือ แบ่งปัน และร่วมมือกัน (Klefsad. 1995 : 33; Brewer.1995 : 397; Jackman. 1997 : 190;& Dahl. 1998 : 82) จากงานวิจัยของ วิไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2533 : 69) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ขณะที่เด็กได้ประกอบอาหารร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ตนเอง มีความรับผิดชอบ และช่วยเหลือผู้อื่น แต่ทั้งนี้ครูต้องให้เวลาให้โอกาสเด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปัน ประนีประนอม ตัดสินใจมีส่วนร่วมในการทำงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ให้แต่ละคนรับผิดชอบในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ และรู้จักประเมินความก้าวหน้าของตนเอง (พัชรี ผลโยธิน. 2540ข : 26)

ดังนั้นการประกอบอาหารแบบร่วมมือ จึงเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อเด็กในการพัฒนาความพร้อมทุกด้าน และเด็กได้เรียนรู้ทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะ ดนตรี เรียนรู้ทักษะทางสังคม ได้พัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ เด็กเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในเรื่องของการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ได้ใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาหารแบบร่วมมือไปช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3 ห้อง นักเรียน 90 คน ของโรงเรียนนวมวิทย์ ๓๖๖ ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนวมวิทย์ ๓๖๖ ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการจับสลากมา 1 ห้อง จากจำนวน 3 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม (ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ) ของเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาจัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก คัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนรู้มุ่งให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงในการประกอบอาหารร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยจำนวนเด็กกลุ่มละ 5 คน โดยเด็กแต่ละกลุ่มช่วยกันประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีวิธีการปรุงง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก ส่วนประกอบของอาหารหาได้ง่ายมีในท้องถิ่น และในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นสมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ เสนอความคิด และบอกความต้องการของตนเองในการทำกิจกรรม ใช้ของร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ในการทำงาน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมกันกับเพื่อนๆ รับผิดชอบทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ โดยมีกระบวนการในการประกอบอาหารต่อเนื่องกันเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นนำ

นำเข้าสู่การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น โดยการสนทนา ร้องเพลง การทำท่าทาง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

เด็กลงมือทำอาหาร ปฏิบัติจริงกับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ของจริง โดยมีการวางแผนแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มก่อนเริ่มประกอบอาหาร ครูมีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กร่วมกันวางแผนเสนอความคิด บอกความต้องการของตนเองในขณะปฏิบัติกิจกรรม และให้คำชมเชยเมื่อเด็กได้ลงมือกระทำ

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ทำ ทบทวนขั้นตอนการทำอาหาร เล่าถึงการทำอาหารร่วมกับเพื่อน การวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบและวิธีการแก้ปัญหา โดยครูมีบทบาทในการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเสนอผลงาน

3. พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการพูด หรือการกระทำ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมทางสังคม 3 ด้าน ดังนี้

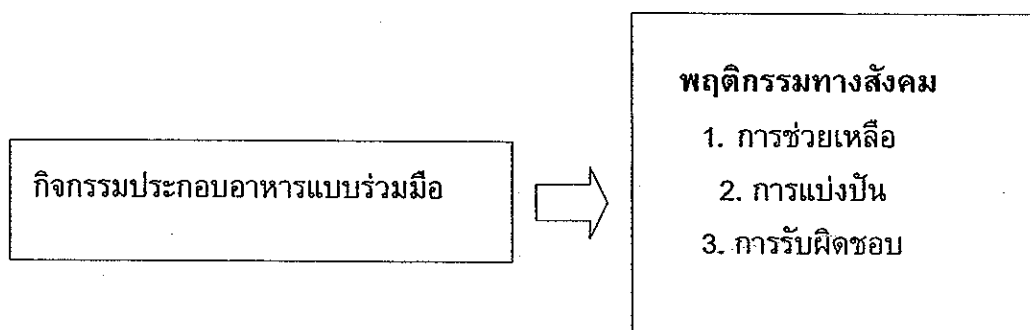
3.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดเพื่อช่วยเหลือ การแก้ปัญหาให้เพื่อน หรือช่วยให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำอยู่

3.2 การแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในการแบ่งหรือให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ที่ตนเองครอบครองอยู่ให้เพื่อน การรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

3.3 การรับผิดชอบ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดถึงความใส่ใจที่จะกระทำ หรือปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายทั้งที่เป็นของตนเองและของกลุ่มให้สำเร็จตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานด้วยความสามารถของตนเอง รวมทั้งการเก็บวัสดุอุปกรณ์ และทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ทำกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในผังต่อไปนี้

สมมุติฐานในการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคม ก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม
 - 1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.4 รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.7 พฤติกรรมทางสังคมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ
 - 2.1 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ
 - 2.2 ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ
 - 2.3 ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือ
 - 2.4 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.1 ความหมายของการจัดกิจกรรม
 - 3.2 ความหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.4 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.6 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.7 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 - 3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

ความหมายของพัฒนาการทางสังคมและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามบทบาทที่สังคมกำหนดและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติ ส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตนและส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 200)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 228) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการทางสังคมว่า พัฒนาการทางสังคมมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ช่วยให้บุคคลเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม เพื่อปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่โดยสอดคล้องกับสังคมและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยในระยะปฐมวัยนั้นเป็นวัยที่นักจิตวิทยาให้ความสำคัญว่าเป็นวัยแห่งการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวได้อย่างรวดเร็วที่สุด

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมมีหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างเด่นชัดที่จะกล่าวถึงมี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริคสัน ทฤษฎีพัฒนาการทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลของฮัลลิเวน และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอร์ส

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริคสัน (Erikson's Theory of Human Development)

กอร์ดอนและบราวน์ (Gordon;& Browne. 1993 : 101 - 103) ได้กล่าวถึง กรอบงานของอีริคสัน (Erikson's Framework) ดังนี้ กรอบงานของอีริคสันคือรูปแบบที่สมดุลระหว่างความปรารถนาและความต้องการของสิ่งแวดล้อม สุขภาพกายและสุขภาพจิต ขึ้นอยู่กับภาวะอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพที่เหมาะสม การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับจะส่งผลต่อพัฒนาการในแต่ละขั้นและความสำเร็จของพัฒนาการแต่ละขั้นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาขั้นต่อไป อีริคสันได้กำหนดขั้นพัฒนาการทางสังคมออกเป็น 8 ขั้น ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะ 3 ขั้นแรกที่เกี่ยวข้องเนื่องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่างแรกเกิด - 1 ปี ถ้าเด็กได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอมั่นคงจากบิดามารดา จะช่วยพัฒนาความรู้สึกในด้านความเป็นตัวของตัวเองและความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ที่ดีและมีความรู้สึกปลอดภัย การที่เด็กได้รับการดูแลทางร่างกายอย่างเพียงพอ ได้รับความอบอุ่นอย่างมั่นคงสม่ำเสมอ เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างทันทีทันใด สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กไว้วางใจโลก และเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอและไม่มีความมั่นคง เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่เชื่อมั่น ขาดทักษะในการที่จะเผชิญกับความทุกข์ยากและภาวะกดดัน

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy VS. Doubt) อายุเด็กชั้นนี้อยู่ระหว่าง 2 - 3 ปี ในขั้นนี้เด็กเรียนรู้การใช้ทักษะทางร่างกายและทักษะทางจิตใจ เด็กพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงและสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นตัวของตัวเองและความไม่มั่นใจในตัวเอง ถ้าเด็กได้รับการควบคุม จำกัดความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะรู้สึกสงสัย ลังเล ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรู้สึกไม่ปลอดภัย ความสำเร็จในพัฒนาการขั้นนี้คือ การให้เด็กได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการสำรวจโลกด้วยกิจกรรมและการเล่น

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt) อายุของเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่าง 3 - 5 หรือ 6 ปี ในขั้นนี้เด็กจะรู้จักร่วมมือในการวางแผนและปฏิบัติกิจกรรม เด็กต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น เด็กจะให้ความสนใจ ใช้ความคิดริเริ่ม และใช้ความพยายามจนประสบความสำเร็จ ขบวนการทางสังคมในขั้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดอารมณ์ รื่นเริง โกรธเคือง บิดา มารดา ที่ควบคุมเด็กมากเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด การไม่จำกัดความคิดของเด็กจะส่งผลให้เด็กรู้จักการยอมรับและไม่ยอมรับในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเจริญงอกงามของพัฒนาการขั้นต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

เฟลส์ท์ (Feist. 1990 : 216 - 227) ได้รวบรวมทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลของซัลลิแวน (Sullivan) ไว้ว่า ซัลลิแวนได้กำหนดขั้นของพัฒนาการจากรูปแบบที่สำคัญของบุคลิกลักษณะของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั้น ซัลลิแวนแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 7 ขั้นคือ วัยทารก (Infancy) วัยเด็ก (Childhood) วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) วัยก่อนวัยรุ่น (Pre adolescence) วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) และวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) ในที่นี้จะกล่าวถึงขั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. วัยเด็กเล็ก (Childhood) อยู่ในระหว่างอายุ 2 - 4 ปี เป็นระยะที่เด็กพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระและกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะทำให้ตัวเองรู้สึกมีความมั่นคงปลอดภัย เด็กเริ่มรู้สึกถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกวิตกกังวล และสามารถขจัดความวิตกกังวลนั้นได้

2. วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) อายุ 4 - 11 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มรู้จักตนเองและเห็นสิ่งต่างๆแตกต่างไปจากคนอื่น และมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ นอกเหนือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้เด็กรู้จักสภาพความเป็นตัวแทนของเขา จากความสัมพันธ์ที่เขามีส่วนร่วม (Dinkmeyer; & Dreikurs. 1963 : 150 - 151)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอร์ส (Havighurst's theory of Development)

พรรณิ ชูชัย เจนจิต (3537 : 77 - 78) กล่าวว่า ฮาวิกเฮอร์ส (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริกสัน (Erikson) เกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาแต่ละช่วงวัยของแต่ละบุคคล โดยเขาได้อธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นเป็นงานประจำวันซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้นๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบผลสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอร์สแบ่งงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและในวัยเด็กตอนต้น ออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคม และทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและบุคคลอื่นๆ รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมทั้ง 3 ทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมและการปฏิบัติตนในสังคม ดังนั้น การส่งเสริมโดยเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองในการกระทำการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

อิงลิช และอิงลิช (ขจิตพรรณ ทองคำ. 2536 : 12; อ้างอิงจาก English;& English. 1958. *A comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Ters.* P.506) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรทางสังคม อาทิ ครอบครัว โรงเรียน

กู๊ด (จิตรา ชนะกุล.2539 : 12; อ้างอิงจาก Good. 1973. *Dictionary of Education.* p.44) ได้ให้ความหมายทางสังคมไว้ว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมหรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

เพจ โทมัส และมาร์แชล (บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. 2541 : 11; อ้างอิงจาก Page, Thomas;& Marshall. 1977. *Intemational Dictionary of Education.* p. 314) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมกลุ่มบุคคล ที่ได้รับการควบคุมโดยองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

จากเอกสารที่ได้ศึกษามา สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มคนที่อยู่ในสังคม

1.3 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

เด็กแต่ละคนจะมีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคม คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 21) กล่าวว่า จากความรู้สึกผูกพันภายในครอบครัวที่ต้องการพึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความสนใจกับการเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่การแสดงพฤติกรรมสังคมในระยะแรก อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

มุลเสนและกองเกอร์ (ขจิตพรพน ทองคำ. 2536 : 12; อ้างอิงจาก Mussen ;& Conger. 1965. *Child Development and Personality*. P.383) เด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เริ่มพัฒนาความสามารถในการเข้าสังคมภายในครอบครัวออกสู่สังคมภายนอก เด็กจะเพิ่มความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น

ซีเฟลท์ (วันเพ็ญ ปลูกพันธ์. 2539 : 16 - 17; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1980. *Teaching Young Children*. P.7 - 11) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี กล่าวได้ว่าเป็นวัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะเห็นว่าตนเองเป็นคนสำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นคนเดียว แต่เริ่มสนใจผู้อื่นบ้าง แม้ว่าเด็กจะเล่นกับตนเองแต่ก็ชอบที่จะไปนั่งเล่นข้างๆ ผู้อื่น แต่ไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นรวมกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน ยังต้องการความเอาใจใส่ ความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และจะเล่นกับเด็กอื่นที่มาอยู่ด้วยใกล้ๆ เท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นเด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมุติ เล่นเลียนแบบชีวิตครอบครัวซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน แต่โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย เอะอะไม่ระมัดระวัง เกรง ยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดี มีท่าทีแสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยน การรอคอย และเริ่มมีการแบ่งปัน

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นบทบาทสมมติ เล่นเลียนแบบ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เป็นวัยที่เริ่มประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เริ่มรู้สึกกังวลกับสังคมภายในกลุ่มของตน ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นตัวเด่นเล่นรุนแรง พยายามจะเป็นที่หนึ่ง ต้องการชนะ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินความสามารถของตน ก็จะพยายามปรับกฎนั้นให้เป็นประโยชน์กับตน

ทิตนา แชมมณีและคณะ (2536 : 71, 129) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ว่า สามารถติดต่อกับและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รู้จักเคารพในสิทธิหน้าของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537 : 504 - 509) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ขวบ จะสนใจเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกันและชอบเล่นเป็นกลุ่มมากขึ้น ชอบเล่นกับเพื่อนต่างเพศ เด็กผู้ชายส่วนมากมักจะชอบเล่นกับเพศเดียวกันมากกว่าเด็กหญิง เด็กวัยนี้จะสนุกสนานกับการเล่นละคร หรือการเล่นบทบาทสมมติ เวลาเล่นด้วยกันมักจะให้ความร่วมมือกันมากขึ้น และเริ่มที่จะใช้การพูดมากกว่าการชกต่อยเมื่อเกิดขัดแย้งกัน เด็กวัยนี้สามารถให้ความร่วมมือเป็นมิตรและเกิดความสบายใจที่จะทำงานด้วยเด็กวัย 4 ขวบ ส่วนใหญ่สามารถยอมรับที่จะรอคอย ผลัดเปลี่ยน การแข่งขัน และการยอมรับกฎเกณฑ์ แต่ผู้ใหญ่ก็ยังคงจะต้องคอยตักเตือนอยู่ด้วยเสมอ

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ขวบ เด็กในวัยนี้มักจะมีความเป็นมิตร ให้ความร่วมมือและชอบกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ผู้อื่นพอใจ เริ่มที่จะชอบการมีเพื่อนฝูงเป็นกลุ่มเด็กประมาณ 2 - 5 คน และชอบมีเพื่อนสนิท เด็กวัยนี้สนุกสนานกับการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การแสดง ความขัดแย้งในกลุ่มลดน้อยลง เด็กวัยนี้เริ่มที่จะสนใจสิ่งต่างๆ และสนใจผู้อื่นมากกว่าที่จะสนใจตนเองนั่นคือ เด็กเริ่มลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง เด็กวัยนี้เป็นวัยยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งขณะเดียวกันก็จัดได้ว่าเป็นช่วงวิกฤติของเด็กบางคนที่อยู่ในกลุ่มและไม่ยอมรับในกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ขวบ เด็กในวัยนี้เริ่มที่จะมีการแลกเปลี่ยนของเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ การเข้าเล่นร่วมกับเพื่อนในระยะนี้มักจะเล่นกับเพศเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามเด็กก็ยังจัดว่าเป็นเด็กที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเขามักสนใจเกี่ยวกับตนเองและสิ่งที่ผู้อื่นทำกับเขา กิจกรรมกลุ่มได้รับการนิยมน้อยมากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กมักจะต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมักจะแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน เพื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับ

จากเอกสารดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้

1.4 รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยบางพฤติกรรมมีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัยทารก และบางพฤติกรรมก็เริ่มเกิดขึ้นในระยะปฐมวัย ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น จากการศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัวและรวมไปถึงเด็กที่ได้เห็นมาจากภาพยนตร์ การแสดงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่ง เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1978 : 239) ได้แบ่งรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบพฤติกรรมที่เข้าสังคม (Social Behavior Patterns) หมายถึง พฤติกรรมที่เมื่อเด็กทำไปแล้ว สร้างความพอใจเป็นที่นิยมชมชอบต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วยรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การร่วมมือ ได้แก่ การที่เด็กเรียนรู้ที่จะเล่นหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเด็กยังมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากเพียงใด เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือทำกิจกรรมมากขึ้นไปด้วย

1.2 การยอมรับจากสังคม จะกระตุ้นให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมคาดหวัง

1.3 ความเป็นเพื่อน เด็กจะแสดงออกในความเป็นเพื่อนด้วยการเล่น การพูดคุย และการแสดงความรักใคร่ต่อผู้อื่น โดยการยิ้ม การยกยอ การพูดเชื้อเชิญ

1.4 ความเห็นอกเห็นใจ เด็กจะแสดงออกโดยการปลอบโยนหรือช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นเป็นทุกข์ เด็กจะสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจได้เมื่อเด็กประสบกับเหตุการณ์ เช่น คนได้รับทุกข์ก็จะเข้าไปช่วยเหลือหรือปลอบโยน

1.5 การพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในการช่วยเหลือ เด็กจะแสดงพฤติกรรมนี้เพื่อเป็นที่รักของเพื่อนฝูง ความรักและการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

1.6 ความไม่เห็นแก่ตัว ได้แก่ การที่เด็กแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนและให้ความช่วยเหลือเพื่อน เด็กที่เคยฝึกให้แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นจะเข้าใจคนอื่น ไม่หวงของและช่วยเหลือผู้อื่น

1.7 การเลียนแบบ ได้แก่ การที่เด็กเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่เขาเห็นว่าอาจจะเลียนแบบในขณะที่เล่นเป็นกลุ่มได้

1.8 การแข่งขัน อาจเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เด็กเกิดความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท โอ้อวดจะทำให้เด็กลดความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม

2. รูปแบบพฤติกรรมไม่เข้าสังคม (Unsocial Behavior Patterns) หมายถึง พฤติกรรมที่เมื่อเด็กทำไปแล้ว สร้างความเดือดร้อนและความไม่พอใจให้แก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมดังนี้

2.1 ความก้าวร้าว เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อความไม่สมหวัง เด็กจะแสดงออกมาเป็นคำพูดมากกว่าการใช้กำลังต่อสู้กัน ชอบเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น

2.2 การทะเลาะวิวาท เกิดขึ้นได้เพราะเด็กยังขาดประสบการณ์ในการเล่นกับเพื่อน มักแย่งของเล่น เมื่อเติบโตขึ้นจะรู้จักปรับตัวในสังคมได้ดี

2.3 การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กมีแนวโน้มที่จะคิดและพูดเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง

2.4 การใช้อำนาจเหนือผู้อื่น โดยชอบทำตัวเป็นนายพูดข่มขู่ผู้อื่น

2.5 การล้อเลียน ข่มขู่ ชอบรังแกหรือล้อเลียนให้ผู้อื่นโมโห อับอาย

2.6 พฤติกรรมปฏิเสธ เด็กจะแสดงคำพูด อารมณ์และท่าทางวาจาในการปฏิเสธ ไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น

2.7 อคติ เป็นความผิดปกติของเด็กที่แสดงออกมา เมื่อเด็กรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองดีกว่า

2.8 การแบ่งแยกเพศตรงข้าม เด็กชายจะหลีกเลี่ยงเข้ากลุ่ม หรือเล่นร่วมกับ

เด็กหญิง

สรุปได้ว่า รูปแบบพฤติกรรมทางสังคมนั้นมี 2 รูปแบบ คือพฤติกรรมที่เข้าสังคมและพฤติกรรมที่ไม่เข้าสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมอันเป็นที่ชื่นชอบของตนเองและผู้อื่นในการอยู่ร่วมกันในสังคม การให้เวลาและโอกาสเด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากเพียงใดเด็กก็จะยิ่งเรียนรู้การปรับพฤติกรรมของตนให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนมากยิ่งขึ้น

1.5 ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พรรณิ ชูทัย เจนจิต (2537 : 157 - 158) กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุนี้นี้เรียนรู้ที่จะติดต่อกับคนอื่น ๆ โดยเฉพาะเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กเริ่มที่จะเรียนรู้ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ลักษณะความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. เด็กเริ่มมีความต้องการจะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และมีเพื่อนเพียง 1 - 2 คน และเป็นเพศเดียวกัน

2. มีความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็ก และเป็นกลุ่มย่อยๆ การเล่นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างเล่น แม้ว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกัน

3. มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ แต่เป็นช่วงระยะสั้นๆ เด็กมักจะลืมง่าย

4. เด็กมีความต้องการที่จะแสดงออกและจะสนุกสนานกับการเล่นละคร ซึ่งเขาอาจแต่งขึ้นเอง หรือเลียนแบบรายการโทรทัศน์

5. เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจคล้ายกัน และยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

6. เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อน ต่างจากวัยทารกซึ่งกลัวคนแปลกหน้า

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540 : 21 - 25) กล่าวถึง ความต้องการทางสังคมของเด็กอายุ 5 - 6 ปี มีความต้องการได้รับกำลังใจจากผู้ใหญ่ในความพยายามและคำชมเชยในผลงาน ต้องการความช่วยเหลือ คำตอบที่ถูกต้องเมื่อถามคำถามผู้ใหญ่ ต้องการความอิสระที่จะเล่น ทดลอง สำรวจ ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ชวนให้สนใจ

สรุปได้ว่า ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย คือ ความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ต้องการกำลังใจและคำชมจากผู้ใหญ่จากผลงานที่ตนทำ ต้องการความช่วยเหลือ การตอบคำถามที่ตนสงสัย ดังนั้นในการจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ควรจัดให้เด็กได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กต้องมีอิสระในการแสดงออกและได้รับความสุขในการทำกิจกรรม

1.6 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2524 : 31 - 36) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้ ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมของเด็ก ต้องให้เด็กค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อ แม่ ครู ญาติ พี่น้อง เพื่อน นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทานและผู้ที่มิชื่อเสียง

3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจา หรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ ด้วยคำพูดหรือพยักหน้า เป็นสัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่จะเกิดจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการติเตียนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว

มุสดี กุญอินทร์ และคนอื่นๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2546 : 48 - 52; อ้างอิงจากมุสดี กุญอินทร์; และคนอื่นๆ. ม.ป.ป.) ยังได้เสนอแนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมเด็กไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการสร้างพฤติกรรมทางสังคมให้แก่เด็ก การให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีลักษณะนิสัยที่ดี จะช่วยให้เด็กดูดซึมสิ่งที่ดีงาม โดยอาศัยการฝึกฝนการกระทำที่สม่ำเสมอ ค่อยเป็นค่อยไปจนติดเป็นนิสัย ซึ่งสามารถจัดในรูปแบบของการจัดสภาพแวดล้อมด้านสถานที่และเครื่องใช้ต่างๆ สร้าง

บรรยากาศร่มรื่น มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีบรรยากาศเหมือนบ้าน ปลุกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ให้เด็กช่วยรดน้ำต้นไม้และให้อาหารแก่สัตว์ ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ

2. การจัดประสบการณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมมีผลต่อการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก ครูอาจจัดได้ 2 แนว แนวทางที่หนึ่ง คือ ครูสอนลักษณะนิสัยต่างๆ โดยตรง โดยครูใช้วิธีการสาธิต การบอกกล่าว การแนะนำ การสนทนา การเล่าเรื่อง เหตุการณ์หรือนิทาน การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การเล่นเกมบทบาทสมมติ เล่นละคร ร้องเพลง เป็นต้น ครูจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ส่วนแนวทางที่สองได้แก่ การสอดแทรกลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์เข้าไปในการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าครูจะจัดกิจกรรมใดๆ ให้แก่เด็ก ก็ควรจะต้องคำนึงว่ากิจกรรมนั้นจะปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงาม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกมารยาท การกราบไหว้ ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ การพูดจาสุภาพถูกกาลเทศะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมดังกล่าว ถ้าพ่อแม่ ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้การส่งเสริมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง โดยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ค่อยเป็นค่อยไปจนติดเป็นนิสัยต่อไป

1.7 พฤติกรรมทางสังคมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก

ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมด้านสังคมที่ดีประกอบด้วยลักษณะใดบ้างนั้น ได้มีผู้เขียนไว้หลายท่านดังนี้

สุนน อมรวิวัฒน์; และ องค์การ อินทรมพรรย์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2524 : 147; อ้างอิงจาก สุนน อมรวิวัฒน์; และ องค์การ อินทรมพรรย์. ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้มีในจิตใจของเด็กไทยไว้ดังนี้ คือ

1. กิริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย
2. สำนวณและควบคุมตนเองได้
3. มีสัมมาคารวะ
4. มั่นใจในตนเอง
5. มีระเบียบวินัย
6. กล้าแสดงออก
7. แก้ไขปัญหาได้
8. มีเหตุผล
9. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
10. มองโลกในแง่ดี
11. มีสุนทรียภาพ
12. รับผิดชอบ

13. เป็นประชาธิปไตย

14. ขยัน

15. ประหยัด

16. เมตตาและเอื้อเฟื้อ

นอกจากนี้ผู้สดี ภูวนินทร์ และคนอื่นๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2546 : 43; อ้างอิงจากผู้สดี ภูวนินทร์; และคนอื่นๆ. ม.ป.ป.) เห็นว่า ควรเน้นลักษณะนิสัยต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือ

1. ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และรู้จักใช้วาจาที่เหมาะสม
4. มีความเชื่อมั่น และตัดสินใจด้วยตนเองได้ รู้จักแก้ปัญหาและกล้าแสดงออก
5. ทำงานเป็นกลุ่มและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
6. มีระเบียบวินัย
7. ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน

สรุปได้ว่าลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในวัยต่อไป และทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาพฤติกรรมเป็นสมาชิกของสังคมได้เป็นอย่างดี แต่พฤติกรรมที่ผู้วิจัยและให้ความสำคัญที่จะศึกษานั้นเป็นคุณสมบัติที่ต้องการเน้นให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการร่วมมือ

2.1 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ

คอลลินส์และแอสมอร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 222; อ้างอิงจาก Collins;& Ashmors. 1970. *Social Psychology*. P. 50) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับลินด์เกรนและฮาร์เวย์ (Lindgren;& Harvey. 1981 : 433) ที่ได้กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

สลาวิน (Slavin. 1983 : 3 - 5) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สามารถที่จะทำงานร่วมกัน มีการสื่อสาร กระตุ้น ขอร้องให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ซีเฟลด์ท์และบาร์บัวร์ (Seefeldt;& Barbour. 1986 : 402) กล่าวว่า การให้ความร่วมมือ (Cooperating) เป็นทักษะการลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง ฝึกคิดถึงประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญ

วิจิตร อาวะกุล (2542 : 309) กล่าวว่า ความร่วมมือ (Cooperating) หมายถึง ความพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของงานด้วยความเต็มใจ

จากการที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2.2 ความสำคัญของพฤติกรรมความร่วมมือ

พฤติกรรมความร่วมมือก่อให้เกิดความเจริญงอกงามต่อมนุษย์ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ในสังคมไทยคนไทยเป็นคนมีฝีมือ มีความฉลาด มีความสามารถมากมาย แต่ขาดการสนับสนุน และเป็นความเก่งกาจเฉพาะตัว เก่งที่สุดคือเอาตัวรอดแต่ไม่เก่งที่จะทำให้สังคมอยู่รอด เพราะขาดความคิดและเจตคติทางสังคมที่ถูกต้อง คือขาดการรวมกลุ่มอย่างถาวรเพื่อส่วนรวม (นิพนธ์ คันทะเสวี. 2528 : 23 - 24) แสดงว่าคนไทยนั้นขาดการร่วมมือกัน ถึงจะเป็นคนเก่ง มีความสามารถ แต่ก็ไม่สามารทำให้สังคมอยู่รอดได้ ไม่สามารทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองได้ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมความร่วมมือมีความสำคัญ ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามได้ทั้งต่อบุคคลและสังคม ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson;& Johnson. 1994 : 12, 15, 186) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นการสร้างขอบเขตของคุณค่าและความก้าวหน้าให้มนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคล ครอบครัว เศรษฐกิจ กฎหมาย และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในแต่ละวันมนุษย์จะต้องร่วมมือกับผู้อื่น ทั้งในครอบครัว การทำงานและการติดต่อกับชุมชน ความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือจึงมีความสำคัญเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

2.3 ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือ

มูสเซน และคณะ (Mussen;& others. 1996 : 376) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างเด็ก ก่อให้เกิดการพัฒนาทางภาษา เมื่อเด็กอายุมากขึ้นเขาก็จะพยายามทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น มีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา มีความคิดเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่นมากขึ้น การโต้เถียงและการทะเลาะลดลง

สลาวิน (Slavin. 1983 : 5) กล่าวว่า โครงสร้างการร่วมมือเป็นสถานการณ์ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปยอมรับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือมีความต้องการในการทำงานบางอย่างร่วมกัน

อดัมส์ และฮามม์ (Adams;& Hamm. 1990 : 26 - 27) กล่าวว่า ยังมีลักษณะ การเป็นผู้นำเรียนรู้การทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มเกิดความก้าวหน้าและทักษะการทำงานร่วมกัน

เบิร์ก (Berk. 1996 : 363) กล่าวถึงความร่วมมือของเด็กวัย 3 - 6 ปีว่า เป็นการร่วมมือในการเล่น เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้นในการเล่นที่มีจุดประสงค์อย่างเดียวกันหรือในการทำงานใดๆ ให้ได้ผลร่วมกัน เช่น การร่วมกันก่อประสาทราย การวาดภาพ

แมคไคโนเนอร์เน (McInerney. 1998 : 228) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กแต่ละคนว่ามีลักษณะดังนี้ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมกลุ่มได้ มีความพยายามในการทำงาน มีความสุภาพและมีน้ำใจและยกย่องผู้อื่น ส่วนลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือของกลุ่มคือ ไม่ส่งเสียงดังขณะทำงานกลุ่ม ร่วมกันไตร่ตรองปัญหาที่เกิดขึ้น รู้จักตั้งคำถามกันเองก่อนที่จะถามและให้ความช่วยเหลือกลุ่มอื่นได้

สรุปได้ว่า ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กเป็นการร่วมกันทำงานหรือกิจกรรมโดยมีการวางแผนการทำงาน คิดสนทนาแก้ปัญหาาร่วมกัน ไตร่ตรองปัญหาที่เกิดขึ้น มีการช่วยเหลือกัน มีน้ำใจยกย่องผู้อื่น เป็นผู้นำ รับผิดชอบร่วมกันได้ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จในงานที่ทำ

2.4 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ

มอริสัน (Morrison. 1995 : 484) กล่าวว่า ห้องเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม การส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดย ครูกระตุ้นสนับสนุน และเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน ชี้แนะให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กคิดทบทวนพฤติกรรมที่ได้ทำว่าเหมาะสมหรือไม่ โอกาสต่อไปจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ครูชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

พัชรี ผลโยธิน (2540ก : 60 - 61) กล่าวว่า - การให้เวลา ให้โอกาส และให้เด็กเล่นวัสดุอุปกรณ์ หรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสม่ำเสมอ รวมทั้งให้กำลังใจหรือแสดงความชื่นชมและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมมือกันแล้ว จะช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ ถ้าเด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ เด็กจะยังมีโอกาสเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาและเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านสังคมและสติปัญญาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเด็กต่างจากผู้ใหญ่ตรงที่เด็กจะแสดงออกกับเพื่อนแต่ละคนอย่างเสมอภาค พฤติกรรมความร่วมมือจึงเกิดขึ้น

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 162) กล่าวว่า ครูสามารถส่งเสริมและแนะนำเด็กให้รู้จักการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในกลุ่ม โดยการให้กำลังใจ ลดการแข่งขัน และให้เด็กวางแผนการทำงานกิจกรรมร่วมกัน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ทำได้ โดยให้เด็กได้เล่นหรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยโดยครูกระตุ้น สนับสนุน และเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน ให้เด็กวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ความคิดของผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาและทบทวนพฤติกรรม ที่ได้กระทำ การที่สังคมมีพฤติกรรมความร่วมมือย่อมเป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

บาร์ตัน และแอสเซียน (ฟวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. 2533 : 32; อ้างอิงจาก Barton; & Ascion. P.417 - 430) ได้ฝึกการร่วมมือทางกายและร่วมมือทางวาจาแก่เด็กเล็กอายุ 3 - 3½ ปี ในการเล่นร่วมกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ฝึกการร่วมมือโดยแสดงพฤติกรรมทางกาย เช่น ส่งของให้เพื่อน กลุ่มที่ 2 ฝึกการร่วมมือโดยแสดงพฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูดแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน กลุ่มที่ 3 ฝึกให้มีพฤติกรรมทั้งสองอย่างร่วมกัน โดยผู้ทดลองใช้วิธีการหลายอย่างร่วมกัน เช่น ให้คำแนะนำ ให้ดูตัวแบบ บอกให้ทำ และให้การชมเชย ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ต้องการเพิ่มขึ้น

วอน (Vaughn. 1994 : 3706 - A) ได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือจากการเรียนรู้แบบร่วมมือในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอายุ 43 - 58 เดือน จำนวน 17 คน เป็นเด็กชาย 9 คน เด็กหญิง 8 คน เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครู การบันทึกภาพด้วยวีดีโอเทป ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากกว่า 5 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกัน คือการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การประนีประนอม การเจรจา และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นจากการสนทนาร่วมกันระหว่างเด็กในสถานการณ์ที่หลากหลาย

สุทธิพรรณ ธีรพงศ์ (2534 : 68 - 73) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วม และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบครุไม่มีส่วนร่วม มีพฤติกรรมความร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วม มีพฤติกรรมความร่วมมือสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบครุไม่มีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541 : 72 - 77) ได้ศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 15 คน ใช้เวลาในการทดลอง 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มก่อนและระยะเวลาในการทดลอง มีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.000 โดยเด็กปฐมวัยระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแบบสื่อนผสมเป็นกลุ่มมีพฤติกรรมร่วมมือ สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อนผสมเป็นกลุ่ม มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน และ ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 8 - 9 มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ร่วมกันทำเป็น กลุ่มอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวัย พัฒนาการและความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อนอย่างเสมอภาคกัน เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้เด็ก พฤติกรรมความร่วมมือมี คุณค่าต่อตัวเด็กทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การที่สังคมมีบุคคลที่มีพฤติกรรมความร่วมมือย่อมเป็น การสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือให้กับ เด็กปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กร่วมมือกันกับเพื่อนในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมขนาดเล็ก เพื่อ ปูพื้นฐานของการร่วมมือในการทำงานกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมขนาดใหญ่ต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

3.1 ความหมายของการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยแรกเกิดถึง 6 ปี จะมีพัฒนาการของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็น วัยแห่งการเรียนรู้และต้องการการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัด กิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้เด็ก ได้มีพัฒนาการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพของแต่ละคนไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. 2539 : 14) มีนักการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายของการจัดกิจกรรม ดังนี้

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2529 : 2) กล่าวว่า การจัดกิจกรรม หมายถึง การจัด ประสิทธิภาพตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้กับเด็กปฐมวัยโดยให้เด็กได้รับการจัดประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (อำพร ศรีหรัญ. 2540 : 33; อ้างอิงจาก พัฒนา ชัชพงศ์. 2530. เอกสารการบรรยายชุดที่ 3 แผนการศึกษาปฐมวัย. หน้า 24) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาครบทุกด้าน ไม่ได้มุ่งอ่านเขียนเช่นในระดับ ประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานให้ โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก และจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 58) ได้ให้ความหมายของ การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์และการจัด สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัยโดยให้ได้รับประสบการณ์ตรงจาก การเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้าน

ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีได้มุ่งให้อ่านเขียนได้ดังเช่นในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐาน หรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538 : 56 - 57) กล่าวว่า แนวการจัดประสบการณ์ หมายถึง ทุกๆ อย่างที่เด็กหรือผู้เรียนได้รับจากโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ ตามจุดประสงค์ที่ทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ตั้งไว้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540 : 49) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดระบบประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ มีการกำหนดจุดประสงค์การดำเนินกิจกรรมโดยเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนควรคำนึงถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเด็ก การจัดหาสื่ออุปกรณ์ให้เด็กได้เรียนรู้เหมาะสมกับวัย และที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ การประเมินสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากกิจกรรม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ดังนั้น สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ เป็นการจัดกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ตรง เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เต็มตามศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน

3.2 ความหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

แจ๊คแมน (Jackman. 1997 : 190) กล่าวว่ากิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการประกอบอาหารจะทำให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกระบบผลสำเร็จและเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ดีต่อไปตลอดชีวิต

วไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2533 : 6) และบุญประจักษ์ วงษ์มงคล (2536 : 8) กล่าวว่า กิจกรรมประกอบอาหารเป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดลองและปฏิบัติด้วยตนเองจากของจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้

ปวีณา (นามแฝง) (2539 : 113) กล่าวว่า กิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้รู้จักคิด ลงมือทำ และนำไปสู่ผลลัพธ์ด้วยตัวของเด็กเอง ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญต่อการคิดและเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 45) กล่าวว่า การประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้รับการจัดประสบการณ์ตรงจากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหารดิบ - สุก รับรู้รสและกลิ่นของอาหาร เรียนรู้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า กิจกรรมการประกอบอาหาร หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำ และปฏิบัติการด้วยตนเองจากของจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ เด็กได้รู้จักกระบวนการในการทำงาน รู้จักคิด ลงมือทำ และนำไปสู่ผลลัพธ์ด้วยตัวของเด็กเอง

3.3 แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยการใช้ร่างกายและประสาทรับรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ความเข้าใจในแนวคิดของนักปรัชญาการศึกษา นักการศึกษาปฐมวัยและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการมีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กจะช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานการเรียนการสอนและจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 25)

ผู้นำแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลาย ท่าน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537จ : 121 - 125) ดังนี้

จอห์น ล็อก (John Lock) มีความเห็นว่า เด็กทารกเปรียบเสมือนผ้าขาว ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่แตกต่างกัน

บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F.Skinner) เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นเกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นได้ด้วยตัวเสริมแรง ดังนั้นในการสอนครูสามารถนำเด็กไปสู่พฤติกรรมหรือการเรียนรู้ที่ต้องการได้

รูสโซ (Rousseau) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสเชื่อในพื้นฐานความดีของสัญชาตญาณ ในมนุษย์เป็นนักวุฒิภาวะนิยมที่มีความเห็นว่า ถ้าเราให้โอกาสเด็กเจริญเติบโตตามวิถีทางธรรมชาติแล้ว เด็กจะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เพราะฉะนั้นพ่อแม่หรือครูควรหลีกเลี่ยงที่จะขัดขวางการเจริญเติบโตตามธรรมชาติของเด็ก ไม่บังคับเด็ก

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีความเห็นว่า อิทธิพลสำคัญที่สุดของพัฒนาการนั้นมาจากภายในตัวของเด็ก ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและทางกาย

กีเซล (Gesell) เชื่อในวุฒิภาวะ ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในช่วงต่างๆ ของชีวิต โดยเชื่อว่าพัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างมีแบบแผนและเป็นขั้นตอน ควรปล่อยให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติ ไม่ควรเร่งหรือบังคับ เพราะไม่เกิดผลดีต่อเด็ก และการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการเคลื่อนไหว การปรับตัว ภาษา สังคม และบุคคลรอบข้าง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 12)

นอกจากนี้ ราศี ทองสวัสดิ์ (2542 : 3) ยังได้กล่าวถึงนักการศึกษาซึ่งมีแนวคิดเป็นที่ยอมรับและมีการนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ดังนี้

เปสตาลอสซี (Johann Pestalozzi) นักการศึกษาชาวสวิส เป็นผู้ริเริ่มเรื่องการเตรียมความพร้อม มีความเชื่อว่าความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจ ความต้องการหรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอสซีเป็นต้นความคิดในเรื่องของการเตรียมความพร้อม และเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ

อีริกสัน (Erik Erikson) เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ โดยเน้นบุคลิกภาพของคนเราจะสามารถพัฒนาไปได้ดี ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจในแต่ละช่วงอายุ ทำให้การศึกษาในระดับปฐมวัยเริ่มให้ความสำคัญกับพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ สังคม

เอลคายด์ (David Elkind) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เน้นให้เห็นอันตรายของการเร่งเด็กให้เรียนรู้แต่เล็กเกินไป เขาเชื่อว่าเด็กควรมีโอกาสเล่นและเลือกกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเครียดได้

และยังมีนักปรัชญาการศึกษาอีกหลายคนที่เน้นประสบการณ์ที่เหมาะสม และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการช่วยให้เด็กได้พัฒนาขึ้น ได้แก่

พือาเจท์ (Jean Piaget) เชื่อว่า พัฒนาการทางด้านความรู้ของเด็ กเกิดจาก การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก ซึ่งมีขบวนการปรับโครงสร้าง ดังนี้

1. การปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) เป็นการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น อยู่ตลอดเวลา

2. การปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) เป็นการปรับขยายประสบการณ์เก่า ความคิดเก่า ความเข้าใจเก่าๆ ให้ขยายมากขึ้น

พือาเจท์ ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการมนุษย์ออกเป็น 4 ขั้น ในที่นี้จะกล่าวเพียง 2 ขั้น ซึ่งเป็นขั้นที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัย ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) วัย 0 - 2 ปี เด็กเรียนรู้ทุกอย่างทางประสาทสัมผัสทุกด้าน

2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational stage) ในวัย 2 - 7 ปีนี้ เด็กเริ่มเรียนภาษาพูดและภาษาท่าทางในการสื่อสาร แต่ไม่สามารถคิดหาเหตุผลได้ดี เด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางอย่างมาก สามารถจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ตามเกณฑ์ของตน

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ โดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและค่อยๆ ก้าวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กปรับขยายโครงสร้างทางสติปัญญา กิจกรรมต่างๆ เป็นรูปธรรม มีโอกาสทำซ้ำๆ ฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นกลุ่ม รู้จักการแบ่งปัน รู้จักฟังผู้อื่น ไม่ยึดตนเอง รอคอย มีพฤติกรรมความร่วมมือ อีกทั้งกิจกรรมมีหลายรูปแบบ

เพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ได้ถึงที่สุด (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 14 - 15)

✓ ไวทือดสกี (Vygotsky) (University of California. Internet. 1999) ทฤษฎีของ ไวทือดสกี มีแนวคิดสำคัญ 3 แนวคิด ดังนี้

1. The Zone of Proximal Development ไวทือดสกีเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กทำงานภายใน "Zone of Proximal Development" ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เด็กประสบปัญหาแต่ไม่สามารถคิดวิธีแก้ปัญหาโดยลำพัง ต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น อาจกล่าวได้ว่า Zone of Proximal Development เป็นพื้นที่ที่ฝึกการคิดของเด็ก เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ความคิดรวบยอดหรือแนวคิดใหม่ๆ และต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่ทำด้วย

2. Scaffolding เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมในช่วง เวลา ที่เรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง การสนับสนุนจะเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้น เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้เองโดยลำพัง เด็กจะเรียนรู้การร่วมมือกันระหว่างกลุ่มเพื่อน อาจได้รับการเสนอแนะจากผู้ใหญ่หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน โดยคิดวิธีแก้ปัญหาพร้อมกับเพื่อน มีการจัดกระทำกับวัสดุอุปกรณ์ใหม่ๆ มีการเชื่อมโยงความรู้เดิม

3. Sociocultural Context of Knowledge ไวทือดสกีตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเรียนและการคิดของเด็ก เด็กเรียนรู้ได้จากครอบครัวและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเรียนรู้จากการคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏ เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดจากสถานการณ์ต่างๆ จากการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่น

✓ ดิวอี้ (John Dewey) ดิวอี้ได้เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาแบบก้าวหน้า โดยเน้นการเรียนการสอนให้เด็กมีเสรีภาพในการแสดงออก ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรควรจะเป็นสิ่งที่เกิดจากความสนใจโดยธรรมชาติของเด็กมากกว่าหลักสูตรที่กำหนดให้โดยผู้ใหญ่หรือครู ดิวอี้เน้นเรื่องการเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กสามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นควรจะเป็นประสบการณ์ตรง เพื่อเป็นรากฐานที่จะสร้างความเข้าใจอย่างแท้จริง ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทดลอง และค้นพบด้วยตนเอง เพราะความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบนั้นจะเป็นความรู้ที่จดจำไปได้นาน (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2526 : 4 และวารภรณ์ รักวิชัย. 2527 : 22)

ดิวอี้คิดว่าช่วงอายุ 4 - 8 ปี เป็นวัยที่ต้องการการแสดงออก กิจกรรมที่จัดควรให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็ก ซึ่งเด็กจะเป็นผู้จำลองประสบการณ์นั้นตามจินตนาการของตนเอง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและวางแผนการทำงานด้วย แนวความคิดของดิวอี้มีอิทธิพลต่อการจัดรูปแบบของการจัดกิจกรรมแก่เด็กปฐมวัย ทำให้นักการศึกษาหันมาสนใจทางด้านการปรับตัวทางสังคมและอารมณ์ของเด็กมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการแก้ปัญหาและการปฏิบัติการทดลอง ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการกองทุน ศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ. 2538 : 33) นอกจากนี้ ดิวอี้ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้โดยการกระทำ ฉะนั้น กิจกรรมที่จัดให้เด็กปฐมวัย ควรจัดให้

เด็กได้ลงมือกระทำ ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ช้าแล้วช้าเล่า มีความ หลากหลายตามความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ (พัฒนา ชัยพงศ์. 2540 : 15)

ธอร์นไดค์ (Thorndike) ทฤษฎีของธอร์นไดค์เรียกว่าทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connected Theory) มีหลักเบื้องต้นว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยที่ การตอบสนองมักจะออกมาเป็นรูปแบบต่างๆ หลายรูปแบบ จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีหรือเหมาะสม ที่สุด เรียกว่าตอบสนองเช่นนี้ว่าการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ผลงานที่ชื่อเสียง มากคือการ ทดลองการเรียนรู้ ซึ่งมีการสร้างกล่องปัญหาหรือกล่องหีบกลขึ้น จากผลการทดลอง สรุปออกมา เป็นกฎการเรียนรู้สำคัญได้ 3 กฎ ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กล่าวถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ ทางด้านร่างกายหมายถึง ความพร้อมทางวุฒิภาวะ และอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ตา หู ฯลฯ ทางด้านจิตใจ หมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความพึงพอใจเป็นสำคัญ ถ้าเกิดความพอใจย่อมนำไปสู่การเรียนรู้ ถ้าเกิดความไม่พึงพอใจจะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้หรือทำให้ การเรียนรู้หยุดชะงักไปได้

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิด การเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร กฎข้อนี้จำแนกออกเป็น 2 ข้อย่อย คือ

2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of Used) เมื่อเกิดความเข้าใจหรือเรียนรู้แล้วมีการกระทำ หรือนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปใช้บ่อยๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร

2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disused) เมื่อเกิดความเข้าใจหรือเรียนรู้แล้วไม่ได้ กระทำซ้ำบ่อยๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นไม่คงทนถาวร หรือในที่สุดก็เกิดการลืมจนไม่เรียนรู้อีกเลย

3. กฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) กฎนี้กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรม การ เรียนรู้แล้วว่า ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ ผู้เรียนย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ ผู้เรียนก็ไม่อยากจะเรียนรู้หรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ได้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2524 : 179 - 186)

✓ ในการดำเนินการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ในระดับ ก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539ก : 14 - 15) ได้พิจารณา จากหลักปรัชญาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้

1. เด็กมีความแตกต่างระหว่างบุคคล (เปสตาลอสซี่)
2. เด็กจะพัฒนาได้ดีจากการเล่น (เฟรเดอเบล)
3. การฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การฟัง การดู การชิมรส การดมกลิ่น และการ สัมผัสเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาด้านสติปัญญา (มอสเตสซอร์)
4. เด็กเรียนรู้จากการกระทำจากประสบการณ์ตรง (ดิวอี้, เพียเจท์)
5. สภาพแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต (อริคสัน)
6. การเร่งให้เด็กเรียนเป็นอันตรายยิ่งนัก (เดวิด เอลโคห์น)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ศึกษาองค์ความรู้ เรื่องการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มแนวคิดทฤษฎีต่างๆ 10 แนวคิดทฤษฎี และพบว่ามี 5 แนวคิดทฤษฎีที่มีการนำมาประยุกต์ในบริบทของสังคมไทยในโรงเรียนอนุบาลและประสบความสำเร็จ สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด แนวคิดทั้ง 5 แนวคิด มีดังนี้

1. แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

การจัดการศึกษาตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนามาจากความเชื่อว่าการเรียนการสอนนั้น ไม่ใช้การถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ หรือเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับเด็ก และบทบาทของครูจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจได้อย่างเต็มตามศักยภาพของเด็ก ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าเด็กมีวิธีการเรียนรู้ได้อย่างไร และเด็กมีความสามารถในการสื่อออกมาถึงความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิถีทางใด สำหรับแนวคิดสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติตนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 วิธีการมองเด็ก (The Image of The Child) เด็กในสายตาของครูคือเด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ตั้งแต่วินาทีแรกที่เกิดมา เด็กมีวิถีของการเรียนรู้เป็นไปตามระยะของพัฒนาการในแต่ละวัย เด็กแต่ละคนจะเติบโตด้วยพลัง ความปรารถนาที่จะเติบโตและงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะสัมพันธ์ และสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยการแสดงออกทางแวตตา สีหน้า อากัปกิริยา การจับต้องสัมผัส ฯลฯ โดยเฉพาะความต้องการที่จะสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นปรากฏออกมาตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถในการสื่อสารนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับเด็กเพื่อการอยู่รอดและคงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเผ่าพันธุ์ที่ตนเกิดมา

1.2 โรงเรียนเป็นสถานที่บูรณาการสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายและใช้ชีวิตและมีสัมพันธภาพร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก โรงเรียนเปรียบเสมือนสิ่งก่อสร้างที่ดำเนินการอยู่ตลอดเวลา และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวของเด็กต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตของเด็กในโรงเรียน นอกจากครอบครัวแล้ว ชุมชนก็จะต้องมีส่วนร่วมและรับรู้ถึงความเป็นไปในโรงเรียนเช่นกัน เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงสิทธิที่พึงได้ของเด็กปฐมวัยและการยอมรับเด็กในฐานะของการเป็นผู้รับช่วงหน้าที่ในการจรรโลงสังคมในอนาคต

1.3 ครูและเด็กนักเรียนไปด้วยกัน การสอนและการเรียนต้องควบคู่ไปด้วยกัน แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย จะให้ความสำคัญของการเรียนรู้มากกว่าการสอน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย คือการจัดสิ่งแวดล้อมและให้โอกาสเด็กได้คิดประดิษฐ์ และค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรง แต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ประสานงาน ส่งเสริมและจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ครูต้องมีการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย การเสนอความคิดเห็นและเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์; และธิดา พิทักษ์สินสุข. 2543 : 1 - 4)

2. แนวคิดไฮสโคป

หลักการที่สำคัญของไฮสโคปในระดับปฐมวัยคือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หมายถึง การเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ได้แก่

2.1 การเลือกและการตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจและความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กเลือกและมีโอกาสตัดสินใจทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่

2.2 สื่อ ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอที่จะเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยงการกระทำต่างๆ การเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ และมีโอกาสในการแก้ปัญหาที่มากขึ้นด้วย

2.3 การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 การให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุ หลังจากที่ได้สัมผัสกับวัตถุแล้วเด็กจะนำวัตถุต่างๆ มาเกี่ยวข้องกัน และเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านั้นด้วยตนเอง

2.4 ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็กในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไร หรือทำอะไรไปแล้วในแต่ละวัน เมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดและรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ได้พัฒนาความคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

2.5 การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก สังเกตและค้นหาความตั้งใจและความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิดและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง (พัชรี ผลโยธิน; และคณะ. 2543 : 5 - 10)

นอกจากนี้ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538 : 64 - 65) กล่าวว่า แนวคิดของไฮสโคป เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับเด็ก เด็กจะเรียนรู้โดยลำดับขั้นตอน สมองของเด็กจะพัฒนาอยู่เสมอ โดยจะใช้สภาพแวดล้อมเป็นแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้ เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง เด็กมีโอกาสเรียนรู้อย่างอิสระ เปิดกว้างตามความสนใจ ครูมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียม ประเมินผล จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็ก

3. แนวคิดวอลดอร์ฟ

หัวใจสำคัญของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ คือ ความเชื่อมั่นว่าคุณค่าอันล้ำลึกที่สุด และเป็นสากลที่สุดของมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการศึกษานำมาซึ่งความสมดุลระหว่างความสามารถในการคิด รู้สึกและพลังเจตจำนง ซึ่งดำรงอยู่ในตัวเด็กแต่ละคน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการศึกษาแบบวอลดอร์ฟมุ่งหวังจะพัฒนามนุษย์ให้เป็นดังนี้

3.1 ผู้ซึ่งมีความคิดแยกกาย สดใส มีพลัง และสร้างสรรค์

3.2 ผู้ซึ่งมีความรู้สึกในใจเปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตา กล้าหาญ ศรัทธาต่อชีวิต และมีจิตใจใฝ่รู้

3.3 ผู้มีพลังเจตจำนงแน่วแน่สามารถบรรลุภารกิจแห่งชีวิตที่ตนเองเป็นผู้เลือกสรร การศึกษาแบบวอลดอร์ฟมุ่งหมายที่จะดึงศักยภาพ ซึ่งแฝงเร้นอยู่ในตัวเด็กแต่ละคนให้แสดงออกมา ไม่ใช่มุ่งจะนำเสนอข้อมูลความรู้จากภายนอกใส่เข้าไปในเด็กเพื่อการผลิตซ้ำ โดยนัยนี้จึงเอื้ออำนวยให้อนุชนทั้งหลายค้นพบพลัง ความกระตือรือร้น และปัญญาที่ตนเองมีอยู่ เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพสูงสุดของตัวเขาเอง (พร พันธุ์โอสถ. 2543 : 1 - 2)

4. แนวคิดมอนเตสซอรี

แนวทางการสอนแบบมอนเตสซอรีเป็นแนวคิดที่คำนึงถึงเด็กเป็นจุดหลักในการเรียนการสอน ความสนใจ ความต้องการ และความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แก่ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองของเด็ก ได้นำมาพิจารณาและวิเคราะห์เพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยความรู้สึกรับรู้ความมีอิสระได้ใช้จิตของตนในการสัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เกิดความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้อย่างมีสมาธิ มีวินัยในตนเอง เกิดการพัฒนาการต่างๆ ด้านไปในเวลาเดียวกัน

แนวทางการสอนของมอนเตสซอรีจะเริ่มจากอุปสรรคไปสู่นามธรรม เพราะฉะนั้นอุปกรณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ อุปกรณ์ของมอนเตสซอรีได้วางแผนมาให้ใช้ได้หลายรูปแบบ อุปกรณ์ของมอนเตสซอรีมีทั้งส่วนที่ช่วยพัฒนาทางประสบการณ์ชีวิต วิชาการ และประสาทสัมผัส เช่น การแต่งกาย อุปกรณ์สำหรับการทำความสะอาด การขัด และอุปกรณ์ในการทำงานบ้าน สำหรับอุปกรณ์จะมีการออกแบบเฉพาะให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญา การคิดอย่างมีระบบ มีเหตุผล เช่น คณิตศาสตร์ อุปกรณ์ทางภาษาและหลักภาษา การมองเห็น การสัมผัส การได้ยิน การดมกลิ่น ความรู้สึกและการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกัน (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์; และคำแก้ว ไกรสรพงษ์. 2543 : 5 - 7)

5. แนวคิดของการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไม่ใช่วิธีการสอนภาษา แต่เป็นปรัชญาแนวคิดที่จะให้เด็กๆ ได้พัฒนาทางด้านการคิดและการใช้ภาษาโดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เรียนอย่างมีความหมาย เด็กจะรับและสัมผัสข้อมูลทางภาษาจากสภาพแวดล้อมในบริบททางสังคม วัฒนธรรมและการใช้ภาษาร่วมกันกับผู้คนที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภาษาได้ดี โดยเด็กจะไม่เกิดความรู้สึกยากลำบากในการเรียนเหมือนแนวการสอนภาษาในระบบโรงเรียนแบบเดิม

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะนำให้เด็กเข้าถึงความจริงโดยการฝึกเชื่อมโยงให้ผู้เรียนมองชีวิตและสรรพสิ่งจากภาพรวมไปสู่ส่วนย่อย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นธรรมชาติและเปิดนำความสามารถของเขา เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการนำไปสู่ขั้นสูงสุดของศักยภาพที่มนุษย์พึงจะเป็นได้ (มูลนิธิ ชมรมไทย-อิสราเอล ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ. 2543 : 7 - 11)

จากเอกสารที่ศึกษามา จะเห็นว่ามีแนวคิด หลักการและทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่านที่สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งแต่ละแนวคิดก็จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความเหมาะสมในการเลือกนำไปปฏิบัติของแต่ละบุคคล

✓ 3.4 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

การประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างความสนใจในการเรียนรู้ ของเด็กเป็นอย่างดี กิจกรรมนี้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลงานหรืออาหารที่ทำเสร็จ แต่อยู่ที่กระบวนการระหว่างการทำกิจกรรมเป็นสำคัญ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 41 - 42) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีส่วนช่วยให้เด็กเรียนรู้ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ภาษา เด็กได้อภิปรายเกี่ยวกับการวางแผนร่วมกัน ได้ฟังและปฏิบัติตามวิธีทำ ได้เรียนรู้ศัพท์ใหม่ๆ ได้อ่านสูตรและวิธีทำ
2. สังคมศึกษา เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่บ้าน ได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้เรียนรู้ว่าอาหารมาจากไหน และขนส่งมาได้อย่างไร
3. วิทยาศาสตร์ ได้เรียนรู้ว่าอาหารได้มาจากอะไรบ้างและมีการเปลี่ยนรูปร่างอย่างไร
4. คณิตศาสตร์ ได้ชั่ง ตวง วัดเครื่องปรุง ได้เข้าใจเรื่องปริมาณและการซื้อขาย
5. สุขภาพและความปลอดภัย เด็กเข้าใจว่ามีอาหารหลายชนิดที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต เข้าใจว่าการทำอาหารสามารถทำได้อย่างปลอดภัย เด็กได้ฝึกฝนเกี่ยวกับการสร้างสุขนิสัยที่ดี เช่น การล้างมือ การล้างภาชนะ อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเกิดภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง เพราะได้ทำสิ่งที่มีคุณประโยชน์

วาติล (นามแฝง) (2543 : 27 - 29) กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย ได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายขณะทำกิจกรรม ได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เช่น ในขณะที่หั่นผัก
2. ด้านอารมณ์ เด็กๆ มีความสุขขณะที่ได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง รู้จักรอคอย เช่น คอยอาหารสุก
3. ด้านสังคม เมื่อทำอาหารร่วมกับเพื่อนก็ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ ร่วมมือกัน

4. ด้านสติปัญญา เด็กจะได้ความรู้ครอบคลุมเกือบทุกวิชา ไม่ว่าจะเป็น

- คณิตศาสตร์ ได้จากการนับจำนวน การตวงสิ่งต่างๆ ที่นำมาประกอบ อาหาร เช่น น้ำตาล 2 ช้อนชา ไข่ 5 ฟอง น้ำตาลทราย 3 ช้อน ฯลฯ หรือการแบ่งครึ่งแดงกวาง หั่นมะเขือเทศเป็น 2 ส่วน แบ่งอีกครั้งเป็น 4 ส่วน ฯลฯ

- วิทยาศาสตร์ ได้ดูการเปลี่ยนสถานะของสสาร เช่น น้ำตาลทรายละลาย ในน้ำ ร้อน น้ำเมื่อถูกความร้อนจะมีไอลอยขึ้นมา เนื้อดิบเมื่อมีการถูกความร้อนจะเปลี่ยนสี เช่น กุ้ง กลายเป็นสีส้มขึ้น เปลี่ยนกลิ่นจากกลิ่นคาวกลายเป็นกลิ่นหอม ชวนทาน ฯลฯ โดยที่ครูต้องคอยตั้งคำถามให้เด็กหัดสังเกตด้วย

- ภาษาไทย นอกจากจะได้เรียนรู้คำศัพท์ที่เป็นชื่อของส่วนประกอบอาหารแล้ว เด็กยังได้พูดคุยโต้ตอบกับคุณครู หรือพูดคุยแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ตลอด เวลาที่ทำกิจกรรม อีกทั้งเด็กยังได้เห็นและได้อ่านป้ายส่วนผสมที่คุณครูติดไว้ซึ่งทำให้เด็กๆ เข้าใจและเห็นความสำคัญของการอ่านอีกด้วย

นอกจากนี้ เด็กยังได้เรียนรู้เรื่องสีต่างๆ เช่น แครอทสีส้ม แดงกวาสีเขียว หอมหัวใหญ่สีขาว น้ำมันสีเหลือง ได้เปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ที่ได้สัมผัส ได้ชิม เช่น จืด - เค็ม, เปรี้ยว - หวาน, เหนียว - เปื่อย, นุ่ม - แข็ง ฯลฯ รวมทั้งยังรู้จักระเบียบวินัย เช่น รู้จักกวาด ล้างทำความสะอาด เก็บอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ที่นำออกมาใช้หลังทำอาหารเสร็จด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารไว้ ดังนี้

1. สนุกสนาน ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน
2. ได้สังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลง
3. สร้างทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร
4. ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
5. ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การสังเกต การชิมรส การดมกลิ่น การฟัง เสียงที่เกิดขึ้น การสัมผัส

6. รู้จักขั้นตอนการเตรียม การจัดเก็บและทำความสะอาด
7. รู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร
8. เพิ่มพูนพัฒนาการทางภาษา
9. เพิ่มทักษะกระบวนการคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
10. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

แคลฟแสดด (Klefstad. 1995 : 33) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีประโยชน์ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษา การเขียนและการอ่าน เด็กคุ้นกับเสียงอักษร ลำดับเหตุการณ์ คิดภาษามาอธิบายเหตุการณ์ ใช้ภาษาอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น สังเกตการเขียนคำ และสร้างหนังสือขึ้นมา

2. คณิตศาสตร์ เด็กได้เรียนรู้ทักษะการวัด การกะประมาณ ความคิดรวบยอดของค่า
ว่ามากกว่า - น้อยกว่า มาก - น้อย เต็ม - วางเปล่า เปรียบเทียบจำนวน การนับ

3. วิทยาศาสตร์ เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกทักษะการสังเกต การทำนาย

4. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเด็ก เด็กได้ตัดหรือหั่นส่วนผสม จัดตกแต่งอาหาร

5. ศิลปะ โดยการนำเศษวัสดุที่เหลือจากการประกอบอาหาร เช่น เปลือกถั่ว เปลือกไข่
มาสร้างสรรค์งานศิลปะ

6. สุขภาพอนามัย ฝึกให้มีสุขนิสัยที่ดี รักษาความสะอาด รู้จักแยกแยะอาหารที่มี
ประโยชน์และไม่มีประโยชน์ รู้จักใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาหารอย่างปลอดภัย

7. ดนตรี เด็กร้องเพลงที่เกี่ยวกับการประกอบอาหาร เล่นกับนิ้วมือ หรือเขียนเนื้อเพลง

8. การเรียนรู้ทางสังคม พัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือและทักษะทางสังคม การมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมกลุ่ม เรียนรู้จากเพื่อนและให้คำแนะนำแก่เพื่อน

บรูเวอร์ (Brewer. 1995 : 397) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมประกอบ
อาหาร ดังนี้

1. วิทยาศาสตร์ สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การละลาย เปลี่ยนจากน้ำ
เป็นแข็ง ขนาดเล็กลง ขนาดใหญ่ขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงจากน้ำกลายเป็นไอ เป็นต้น

2. ภาษา เรียนรู้คำศัพท์ เช่น ต้ม ตุ่น ม้วน นวด บด ตัดออกเป็นก้อนลูกบาศก์ เล็กตัด
ออกเป็นชิ้นเล็กๆ เป็นต้น รู้จักชื่ออาหาร ชื่ออุปกรณ์

3. คณิตศาสตร์ เปรียบเทียบปริมาณ การวัด

4. การเรียนรู้ทางสังคม การร่วมมือกันทำงาน เรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ
การผลิตอาหาร ประเพณีเกี่ยวกับอาหาร

5. ความสามารถในการอ่านและเขียน เด็กอ่านแผ่นชาร์ตรายการอาหาร หลังจาก
จากอ่านหรือฟังเรื่องราวต่างๆ แล้วทำอาหารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เขียนรายการอาหาร สะสม
ภาพอาหารหรือวาดภาพอาหารที่ชอบที่สุดทำเป็นสมุดภาพ

แจ๊คแมน (Jackman. 1997 : 191) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มี
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. รู้จักรับผิดชอบ เป็นอิสระ และประสบผลสำเร็จ

2. เรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการและอาหารหมู่ต่างๆ

3. การทำงานอย่างอิสระและความร่วมมือในกลุ่มย่อย (เด็กอ่อนกว่า, เด็กกลุ่มเล็กกว่า)

4. การทำงานจนเสร็จสมบูรณ์ตั้งแต่เตรียมการไปจนถึงการทำความสะดวก

5. เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารใหม่ๆ และส่วนประกอบของอาหารจากวัฒนธรรมอื่นๆ

6. เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่แตกต่างกันในอาหารแต่ละประเภท และอาชีพที่เกี่ยวข้อง
กับการประกอบอาหาร เช่น ชาวนา ชาวนา พ่อดครัว ฯลฯ

7. รู้จักค่าและความคิดรวบยอด เช่น การวัด ละลาย นวด เขย่า เป็นต้น

8. พัฒนาทักษะทางการอ่านเบื้องต้นจากชาร์ตแสดงวิธีการปรุงอาหาร

9. เรียนรู้ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์และทางวิทยาศาสตร์

10. พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ

11. กิจกรรมการประกอบอาหารนำไปสู่กิจกรรมอื่น เช่น การแสดงบทบาทสมมติ

การขีดหุ่น ศิลปะ ฯลฯ

ดาห์ล (Dahl, 1998 : 81 - 82) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ดังนี้

1. การอ่าน เด็กอ่านรายการอาหารซึ่งแสดงด้วยรูปภาพที่มีคำหรือจำนวน
2. คณิตศาสตร์ เด็กเรียนรู้โดยการนับ การวัด การเรียงลำดับ การกะประมาณ
3. วิทยาศาสตร์ พัฒนาทักษะการใช้ประสาทสัมผัส เด็กทุกคนมีโอกาที่จะดมสัมผัส ชิม คุ้มน้ำตาล กระตุ้นให้เด็กสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. กิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการในการประกอบอาหาร ตกแต่งรูปร่าง รูปทรง การเลือกใช้สี

5. เรียนรู้ทักษะทางสังคม เป็นตัวของตัวเอง ปฏิบัติตามข้อตกลง ช่วยเหลือ แบ่งปันและร่วมมือกับผู้อื่น

6. การวาดและเขียน เด็กบันทึกกิจกรรมประกอบอาหารที่โรงเรียนหรือที่บ้าน

พร พันธุ์ไธสง (2543 : 32) กล่าวว่า การประกอบอาหารจะช่วยให้เด็กเรียนรู้พร้อมๆ ไปด้วยกับการพัฒนาเจตจำนงของตน สำหรับเด็กแล้วการแปรเปลี่ยนจากเมล็ดข้าวแข็งๆ มาเป็นผงแป้ง หรือน้ำและท้ายที่สุดกลายกลายเป็นอาหารหรือขนมหลากหลายรูปแบบ กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่น่าอัศจรรย์ใจ ชวนตื่นเต้นด้วยเหตุนี้เด็กจึงใจจดใจจ่อ เรียนรู้ไปกับกระบวนการทำ อาหารจนกลายมาเป็นอาหารให้เด็กรับประทานและแบ่งปันกับเพื่อนๆ การได้เห็น ได้ทำ และภาคภูมิใจกับการทำอาหาร ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการทำงานและพัฒนาขึ้นมาเป็นพลังเจตจำนงในตัวเด็กภายหลัง

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีประโยชน์ต่อเด็กมาก ช่วยให้ เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งในเรื่องภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ รวมทั้งการใช้ กล้ามเนื้อเล็ก การร่วมมือกันทำงานจนประสบความสำเร็จ อีกทั้งเด็กยังได้พัฒนาโดยองค์รวมทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

3.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 4 - 8) ได้กล่าวถึงขั้นตอน การจัด กิจกรรมประกอบอาหาร ดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ครูลำดับขั้นตอนการประกอบอาหารที่จะนำมาให้เด็กทำ

1.2 ทำแผนภูมิรายการอาหาร (อาจมีภาพแผนภูมิ)

1.3 ปรึกษารื้อกันระหว่างครูกับนักเรียน

1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งที่นำมาประกอบอาหาร
เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ก่อนลงมือประกอบอาหาร ควรปฏิบัติดังนี้

2.1.1 ครูวางแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน

2.1.2 ครูวางแผนและจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

2.1.3 ครูจัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ

2.1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ

ข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม

2.2 ขณะประกอบอาหาร ควรปฏิบัติดังนี้

2.2.1 ครูลงมือสาธิตการประกอบอาหารตามขั้นตอน (อย่างช้าๆ) ในขั้นนี้
ครูอาจให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วย

2.2.2 กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตถึงเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต
เช่น สี กลิ่น รส ความข้น - ไส้ รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนไป

2.2.3 ฝึกเด็กให้รู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน

2.2.4 ให้เด็กรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่
เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ

3. ขั้นสรุปกิจกรรม ฝึกให้เด็กปฏิบัติดังนี้

3.1 ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน

3.2 สนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา

3.3 ช่วยแนะนำสิ่งที่ควรเรียนรู้จากกิจกรรม

3.4 กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร เริ่มตั้งแต่ขั้น
การเตรียมงาน ปรึกษารื้อกันระหว่างครูกับเด็กว่า จะทำอาหารอะไร วันไหน เพื่อจะได้
จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารให้พร้อม ในขั้นปฏิบัติให้เด็กวางแผนแบ่งงาน
กันทำ ครูแนะนำให้เด็กระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ ดูแลความปลอดภัยในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ให้
เด็กลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง โดยครูคอยให้ความช่วยเหลือในโอกาสที่เหมาะสม หลังจาก
ทำอาหารเสร็จแล้ว เด็กเก็บอุปกรณ์ไปล้างและทำความสะอาดสถานที่ ในขั้นสรุปให้เด็กเล่ากิจกรรมใน
การประกอบอาหาร ครูจะกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการทำงานร่วมกัน

3.6 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

แจ็คแมน (Jackman. 1997 : 191 - 192) กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ดังนี้

1. การวางแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
 2. หาข้อมูลว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด
 3. หาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อของแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับอาหาร เช่น อาหารประเภทใดรับประทานได้ อาหารประเภทใดรับประทานไม่ได้
 4. บูรณาการการจัดกิจกรรมประกอบอาหารให้เข้ากับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้
 5. อธิบายข้อจำกัดและบทบาทของเด็ก เช่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำก่อนและหลังการเตรียมอาหาร และให้เด็กช่วยกันตั้งกฎเกณฑ์ในขณะประกอบอาหาร
 6. ในเด็กเล็ก ให้เด็กปฏิบัติง่ายๆ เช่น ล้างผัก - ผลไม้ หั่นผัก - ผลไม้ ผสมส่วนประกอบของอาหารเข้าด้วยกันแล้วชิม เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าการประกอบอาหารประสบความสำเร็จ โดยไม่ต้องลงมือประกอบอาหาร
 7. ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กให้ข้อสรุปที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหาร การกะประมาณอุปกรณ์ และกระบวนการต่างๆ พุดซ้ำๆ เพื่ออธิบายให้เด็กฟัง เด็กจะได้เกิดการเรียนรู้ทักษะทางภาษารูปร่าง เป็นต้น
 8. อภิปรายเกี่ยวกับอาหารร่วมกับเด็ก เช่น กลิ่นของอาหาร ส่วนผสม รสชาติ
 9. มีเวลาเพียงพอในการประกอบอาหาร เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งจากกระบวนการในการทำงานและผลของงาน
 10. ในเด็กโต ครูอธิบายลำดับขั้นการเจริญเติบโตของอาหาร การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่ง ร้านค้าหรือตลาด การขาย การขนส่งไปยังบ้าน การประกอบอาหารและการเสิร์ฟ ครูมีเวลาเพียงพอที่จะตอบคำถามของเด็ก ให้เด็กได้ทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น เล่นเกมลีดโด เกมจับคู่อ่านหนังสือ สร้างหนังสือ ทักษะศึกษา
- จะเห็นได้ว่า บทบาทครูในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ครูจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรม ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนว่าแพ้อาหารหรือไม่สามารถรับประทานอาหารประเภทใด ให้โอกาสเด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง ให้เวลาอย่างเพียงพอในการทำอาหาร และในขณะที่เด็กประกอบอาหารครูจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้

3.7 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 8) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. คำนึงถึงความสะอาด ให้เด็กล้างมือก่อนและหลังการทำอาหาร
2. คำนึงถึงเวลา

3. คำนึงถึงอันตรายและความปลอดภัย กรณีของมีคม ครูพยายามเลือกมีดที่ไม่คมมากนักและเลือกมีดที่มีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก ครูต้องใกล้ชิดกลุ่มที่ใช้อุปกรณ์ที่มีอันตราย

นิตยา ประพตกิจ (2539 : 40 - 41) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. เลือกสูตรง่าย ๆ ที่เด็กสามารถปฏิบัติตามได้โดยดูจากรูปภาพ
2. คอยดูแลอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะให้คำแนะนำ
3. ฝึกฝนและดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่อใช้เตาและของร้อน ถ้าไม่สะดวกครูอาจทำเองเมื่อถึงขั้นตอนนี้
4. สนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้อง และการป้องกันอันตราย
5. ฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ถูกสุขลักษณะ นั่นคือ ล้างมือให้สะอาดก่อนและหลังทำอาหาร และภาชนะต้องสะอาด
6. การทำอาหารต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่กำลังสอนอยู่ เช่น วิทยาศาสตร์ สุขภาพ อนามัย สังคมศึกษา และวันเทศกาล
7. วาดรูปภาพเครื่องปรุงลงบนกระดาษชาร์ต เพื่อให้เด็กดูและตรวจสอบ
8. ให้เด็กได้รู้จักเครื่องชั่ง ตวง วัด ก่อนปฏิบัติจริง เช่น ให้รู้จักใช้ช้อนตวง ถ้วยตวง โดยให้ตวงแบ่งหรือเมตตารายละเอียดอ่อน
9. พยายามเลือกการทำอาหารที่ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กสามารถทำได้เอง ได้รับสำเร็จภาคภูมิใจและพึงพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ
10. ให้เวลาเด็กอย่างพอเพียงในการทำอาหาร
11. ควรให้เด็กทั้งห้องทำอาหารพร้อม ๆ กัน แต่ผลัดเปลี่ยนกันมาทำ จนกระทั่งทุกคนได้ทำอาหารซึ่งอาจเป็นขั้นตอนใดก็ได้

ดาห์ล และบรูเวอร์ (Dahl. 1998 : 82 - 83; & Brewer. 1995 : 396 - 397) มีความเห็นสอดคล้องกันในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารว่า มีข้อแนะและข้อควรระวัง ดังนี้

1. เลือกประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีวิธีปรุงอาหารง่ายๆ และส่วนประกอบของอาหารหาได้ง่าย มีในท้องถิ่น
2. คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถของเด็ก อาจให้เด็กทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
3. คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก เช่น การใช้มีด หรือให้เด็กอยู่ห่างจากแหล่งที่ให้ความร้อน
4. ระมัดระวังในเรื่องของความสะอาด ให้เด็กล้างมือก่อนและหลังการประกอบอาหาร
5. ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เด็กมีอิสระในการทำงาน และแสดงความคิดเห็น
6. เลือกหาวิธีการปรุงอาหารที่มีขั้นตอนง่ายๆ จากมารดา ผู้ปกครอง หรือจากหนังสือต่างๆ

พร พันธุ์โอสถ (2543 : 32 - 33) กล่าวถึง ข้อที่พึงตระหนักในการดำเนินกิจกรรม ประกอบอาหาร ดังนี้

1. เด็กควรมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะเป็นการพัฒนาความคิด การมองสิ่งต่างๆ อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน
2. เด็กควรจะเป็นผู้มีบทบาทในการทำอาหารร่วมกับครู ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ดู
3. ถ้าสามารถทำได้ ไม่ควรใช้ส่วนผสมของอาหารซึ่งสำเร็จรูป เช่น ไม่ควรใช้กะทิสำเร็จรูป หรือผลไม้กระป๋อง ฯลฯ
4. ส่วนประกอบของอาหารบางอย่างซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียม สามารถนำมาทำล่วงหน้าในระหว่างกิจกรรมเล่นสร้างสรรค์

ดังนั้น การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร มีข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในเรื่องของความสะอาดความปลอดภัย เลือกประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการมีวิธีการปรุงง่าย ๆ เหมาะกับวัยและความสามารถของเด็ก ส่วนประกอบของอาหารนั้นหาได้ง่าย มีในท้องถิ่นและที่สำคัญคือ ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

วไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2533 : 63 - 67) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมแบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารกันแบบปกติที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติ การทดลองประกอบอาหารมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการลงความเห็น และทักษะการหามิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ส่วน ทักษะการวัดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารและแบบปกติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญประจักษ์ วงษ์มงคล (2536 : 94 - 95) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารและการจัดประสบการณ์แบบทั่วไปที่มีต่อทักษะพื้นฐาน ทางคณิตศาสตร์ของเด็ปฐมวัยที่มีความสามารถทางสติปัญญาแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูงปานกลางและต่ำ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าความสามารถทางสติปัญญาที่แตกต่างกันมีผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

อารีรัตน์ ญาณะสร (2544 : 60 - 65) ได้ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยเด็ก ปฐมวัยมีพฤติกรรมการร่วมมือระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจากของจริง ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า การประกอบอาหารทำให้เด็กได้รู้จักคิด ลงมือทำ และนำไปสู่ผลลัพธ์ด้วยตัวของเด็กเอง เด็กได้เรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ชลย และมีพัฒนาการทุกด้าน การทำงานร่วมกันก็เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันนั้น ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันในการทำงานร่วมกัน เด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยความสมัครใจ ซึ่งเด็กจะได้พัฒนาทักษะที่พึงประสงค์ คือ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีวินัย มีความอดทน อดกลั้น มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนยอมรับความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3 ห้อง นักเรียน 90 คน ของโรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการจับสลากมา 1 ห้อง จากจำนวน 3 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม (ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ) ของเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาจัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก คัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรม

1.2 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของ วัชรินทร์ เทพมณี (2545) อารีรัตน์ ญาณะสร (2544) บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) กรรณิการ์ โยธารินทร์ (2545) ปิยนันท์ แซ่จิว (2550) และได้สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี เป็นเวลา 1 สัปดาห์ แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ โดยสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแบบมาตราส่วนประเมินค่า กำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scales)

1.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 2, 1, 0

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมโดยคนอื่นแนะนำ

ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางสังคม

1.4 สร้างคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.5 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยทำการสังเกต และบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพื่อศึกษาความชัดเจนของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

1.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายงานผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

- 1) ดร.วรนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา
- 2) อาจารย์จินดา น้ำเจริญ นิสิตปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) อาจารย์โสภิตดา จิตดีใจนำ อาจารย์ชำนาญการ โรงเรียนวัดโมลี จังหวัดนนทบุรี

1.7 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมและคู่มือประกอบคำแนะนำในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อ 1.5 มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่านซึ่งถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมโดยปรับปรุงการใช้ภาษา และการให้คะแนนพฤติกรรมทางสังคม

1.8 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต

การแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้โดยการนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมิน ข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกต สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกตหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2526 : 89)

เมื่อ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคำนิยาม IOC มากกว่า .50 จึงถือว่าใช้ได้ และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีจำนวน 9 ข้อ และมีการปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

1.9 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกต

หลังจากการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ที่โรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ร่วมกันสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI ถ้า ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตเท่ากับ 0.81

2. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2546 (อายุ 3 - 6 ปี) และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

2.3 ผู้วิจัยคัดเลือกกิจกรรมการประกอบอาหาร 21 กิจกรรม ที่เหมาะแก่การส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย และเหมาะกับวัยและความสามารถของเด็ก

2.4 การเขียนแผนการจัดกิจกรรมนำรายการอาหารในแต่ละสัปดาห์มาสร้างแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือจำนวน 21 แผน ซึ่งกำหนดขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป

รายการอาหาร 21 กิจกรรม ดังนี้

1. น้ำสตรอร์เบอร์รี่ปั่น
2. วุ้นผลไม้
3. ไข่ต้ม
4. น้ามะนาวปั่น

5. ขนมหั้วทากหน้า (แย้ม)
6. ไข่ฟู
7. น้ำส้มปั่น
8. ข้าวโพดคลุก
9. บัวลอย
10. โอวัลตินเย็น
11. เกี้ยวกรอบ
12. สลัดผัก
13. นมเย็น
14. ส้มตำผลไม้
15. แกงจืดหัวไชเท้า
16. ขนมหั้วทากเนย
17. ยำไก่
18. ไข่ตุ๋น
19. แชนวิช
20. ข้าวผัดอนามัย
21. แกงจืดตำลึง

วิธีการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

1. นำแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการประเมินผลงาน ดังนี้

1) ดร. วรนาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา
2) อาจารย์อารีรัตน์ ญาณะสร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสัน จังหวัดลำพูน
3) อาจารย์โสพิศ กฤษณะไกรวุฒิ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ เขต 1
จังหวัดนนทบุรี

2. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งคือเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ดังนี้

2.1 ปรับแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป ให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด

2.2 ภาษาที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ มีความเหมาะสมสอดคล้องตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป

2.3 เปลี่ยนรายการอาหารใหม่ บางรายการและวัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย

2.4 ในขั้นตอนการเมื่อทำอาหารเสร็จแล้ว ควรให้เด็กได้รับประทานอาหารทุกครั้ง

3. นำแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือไปทดลองใช้ กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องของแผน แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบ One-Group Time-Series Design จากที่บอร์กและเจล (Bartnett and Johnson. 1996 : 31; citing Borg and Gall. 1989 : 692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน และกลาส วิลสันและก๊อทแมน (Glass, Willson and Gottman. 1975 : 1 - 2) กล่าวว่า Time - Series เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการศึกษา และสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งพฤติกรรมเป็นรายบุคคลและพฤติกรรมกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเป็นข้อมูลจากสถานการณ์จริง ระหว่างทดลองเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนทดลอง		ระหว่างทดลอง	
T0		X, T1, X, T2, X, T3, X, T7	
เมื่อ	T0	คือ	การสังเกตก่อนการทดลอง
	X	คือ	การดำเนินกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
	T1, T2, ..., T7	คือ	การสังเกตระหว่างทำการทดลองหลายๆ ครั้ง

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 7 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียนในการวิจัย
2. ผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
4. จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แบบปกติกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที และในวันพฤหัสบดีผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย (ก่อนทดลอง)

5. ดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 7 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที รวม 21 ครั้ง และในวันพฤหัสบดี ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยตลอดช่วงเวลากับการทดลองทั้งหมด รวม 7 สัปดาห์

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
การจัดกิจกรรม แบบปกติ	1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี	10:00 - 11:00 น.
การจัดกิจกรรม ประกอบอาหาร	7 สัปดาห์	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี	10:00 - 11:00 น.

6. กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน กำหนดเป็นกลุ่มถาวร ไปจนถึงสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือซึ่งมีทั้งหมด 21 แผน ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมด 21 ครั้ง แผนละ 1 ครั้ง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ชั้นนำ (10 นาที) 10:00 - 10:10 น.

- 1) ให้เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ในบริเวณที่ครูจัดเตรียมไว้
- 2) ครูเตรียมเด็กให้สงบก่อนดำเนินกิจกรรม นำเข้าสู่การเรียนรู้โดยกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น การร้องเพลง การทำท่าทาง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรือการใช้สื่อประกอบ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ
- 3) ครูแนะนำเครื่องปรุง วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการประกอบอาหาร
- 4) เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำกิจกรรมประกอบอาหาร
- 5) เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติและข้อควรระวังในขณะปฏิบัติกิจกรรมประกอบอาหาร

ขั้นตอนกิจกรรม (40 นาที) 10:10 - 10:50 น.

- 1) เด็กเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
- 2) เด็กแต่ละกลุ่มวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำกิจกรรมประกอบอาหารร่วมกัน
- 3) ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับวัสดุอุปกรณ์ แล้วลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน ตามที่ได้วางแผนไว้ โดยครูมีบทบาทในการให้คำแนะนำและสังเกตพฤติกรรมขณะที่เด็กทำกิจกรรม
- 4) เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้ทุกคนในแต่ละกลุ่มร่วมกันเก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป (10 นาที) 10:50 - 11:00 น.

เด็กและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนในการประกอบอาหาร โดยที่ครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเสนอผลงานและทบทวนกระบวนการทำงาน การแบ่งหน้าที่กันทำงาน ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ปัญหา ครูให้คำชมเชยกลุ่มที่มีพฤติกรรมช่วยเหลือกัน การทำงานร่วมกัน การแบ่งปัน

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
2. แนะนำส่วนผสม วัสดุอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ อธิบายขั้นตอนในการทำอาหาร พร้อมทั้งสาธิตวิธีการทำ และอธิบายข้อตกลงเบื้องต้น ข้อควรระวัง เกี่ยวกับการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งกับเด็กให้เข้าใจชัดเจน
3. กระตุ้นให้เด็กทั้ง 3 กลุ่ม ได้ทำงานร่วมกันอย่างทั่วถึง ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการ โดยการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้คำชมเชย ให้กำลังใจ เมื่อเด็กลงมือกระทำและมีความพยายาม มีความรับผิดชอบ มีการควบคุมตนเอง รวมทั้งมีการยอมรับผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน
4. ในขณะเด็กประกอบอาหาร ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 1 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยและบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง
5. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการสังเกตโดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัย 1 คนและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ซึ่งมีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัย คือ เป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี
2. เวลาที่ใช้ในการสังเกต 12 นาที แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการสังเกตกลุ่มละ 4 นาที โดยแบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 สังเกตกลุ่มละ 2 นาที เมื่อสังเกตครบทั้ง 3 กลุ่มแล้วเริ่มต้นสังเกตช่วงที่ 2 กลุ่มละ 2 นาที
3. การสังเกต สังเกตเด็กทั้ง 3 กลุ่ม ที่ละกลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยสังเกตเด็กในกลุ่มพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน ดังตาราง

ตาราง 3 บันทึกการหมุนเวียนลำดับการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ระยะเวลา (สัปดาห์)	วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี		
	10:24 - 10:26	10:26 - 10:28	10:28 - 10:30
	10:30 - 10:32	10:32 - 10:34	10:34 - 10:36
Baseline	2	3	1
1	3	1	2
2	1	2	3
3	2	3	1
4	3	1	2
5	1	2	3
6	2	3	1
7	3	1	2

หมายเหตุ Baseline หมายถึง ก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

1 - 3 หมายถึง กลุ่มที่ 1 - 3

4. การฝึกผู้ช่วยผู้วิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสังเกต ดังนี้

4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

4.2 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมทางสังคม และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ตรงกัน

4.3 ฝึกการสังเกตและและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

4.4 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try Out) โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย รวมผู้สังเกต 2 คน ทำการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยพร้อมกัน ในขณะที่เด็กประกอบอาหาร แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตของผู้สังเกตทั้ง 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry - Stock, 1996 : 256)

5. การบันทึกคะแนน

บันทึกพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้เครื่องหมาย / ลงในแบบสังเกตให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 2,1 และ 0 ถ้าเกิดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยซ้ำ ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรม โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้วยตนเอง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมโดยคนอื่นแนะนำ

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางสังคม

6. การให้คะแนน

6.1 ในช่วงเวลาที่สังเกตเด็ก เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนใด ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น ถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนเดิม ให้ทำเครื่องหมาย / ซ้ำลงในช่องนั้น ตามจำนวนครั้งที่ซ้ำ

6.2 ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับใด ก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย / ซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนใด ให้นำคะแนนที่ซ้ำคูณกับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนน 2 แสดงพฤติกรรมซ้ำ 3 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 6 เป็นต้น

6.3 เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ นำคะแนนของผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 1 คน มาหาผลรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างทำการทดลองในแต่ละสัปดาห์ โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way Repeated - measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample โดยการคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมทางสังคมกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526 : 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะลักษณะพฤติกรรมจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนนฤมลทิน ธนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Bury - Stock. 1996 : 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum_{k=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ R_{1kn}, R_{2kn} คือ ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
 N คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 K คือ จำนวนพฤติกรรมย่อย
 I คือ จำนวนช่วงคะแนน (0, 1, 2)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 36) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 55) โดยใช้สูตร

$$S^2 = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S^2	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกด้วยกำลังสอง

2.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way : Repeated - measures ANOVA) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.2536 : 95)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบ F
MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

2.4 ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน
การทดลองและหลังการทดลอง โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Dependent Sample
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนน
	n	แทน	จำนวนนักเรียน
	$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนผลต่างของคะแนน

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ t
Baseline	แทน	ข้อมูลพื้นฐานก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือของเด็กปฐมวัย
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมรวมทั้งฉบับของเด็กปฐมวัย

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมแยกรายด้านของเด็กปฐมวัย

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

2.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
การวิเคราะห์นำเสนอเป็น 5 ส่วนดังนี้

1.1 คำสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมรวมทั้งฉบับของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการสังเกตก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือทั้ง 7 ครั้ง มาหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

พฤติกรรมทางสังคม	ระยะเวลา (สัปดาห์)							
	ก่อนจัดกิจกรรม	ระหว่างจัดกิจกรรม						
		1	2	3	4	5	6	7
$\bar{X}$	14.20	18.73	22.47	26.73	27.73	31.00	32.60	35.40
S	4.04	4.77	5.29	4.77	4.86	2.67	2.67	1.06

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน คือ ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่า 14.20 คะแนน และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 ที่ค่า 18.73, 22.47, 26.73, 27.73, 31.00, 32.60 และ 35.40 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าตลอดช่วงระยะเวลา 7 สัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น

1.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้นำคะแนนรวมทั้งฉบับจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ มาวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพฤติกรรมความทางสังคมของเด็กปฐมวัย

แหล่ง	ss	df	MS	F	p
ความแปรปรวน					
ระหว่างสัปดาห์	5473.46	7	781.92	121.31**	.000
ความคลาดเคลื่อน	631.67	98	6.45		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์

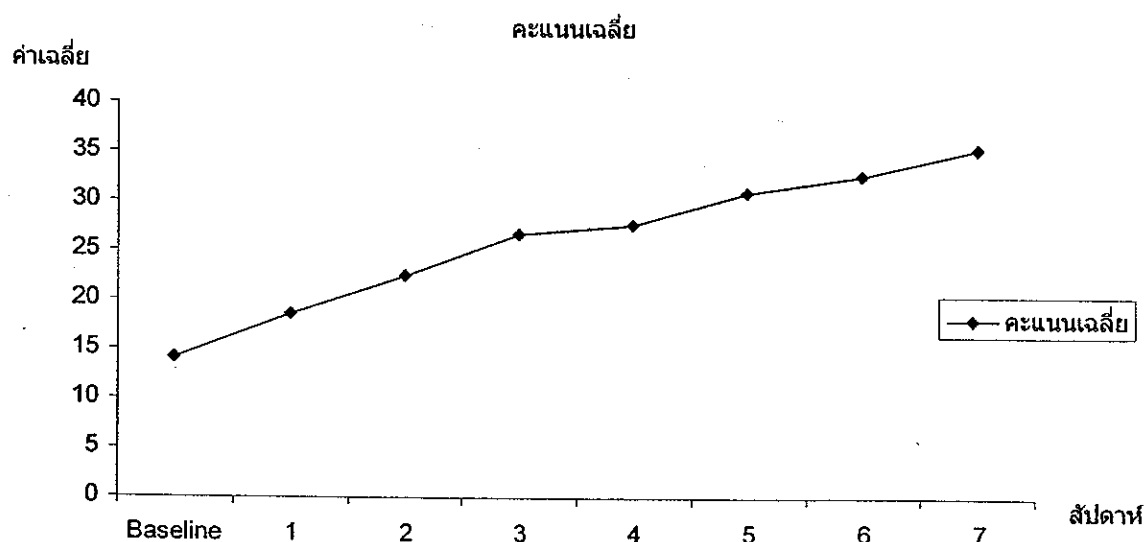
1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.3.1 การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือแต่ละสัปดาห์มาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample ปรากฏ ผลดังตาราง 6 และนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือแต่ละสัปดาห์มานำเสนอในรูปแบบภูมิเส้น ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตาราง 6 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างสัปดาห์	t
Baseline, สัปดาห์ที่ 1	7.35**
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	4.07**
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	5.17**
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	1.02
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	3.41**
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	3.78**
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	4.13**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพประกอบ 1 เส้นภาพแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 และภาพประกอบ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนจัดกิจกรรมกับสัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และพบว่าเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ในสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3.2 การวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่สังเกตได้จากระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือของเด็กปฐมวัย กับคะแนนเฉลี่ยที่สังเกตได้ ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ หาดด้วยคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 อัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

อัตราการเปลี่ยนแปลง	ระยะเวลา (สัปดาห์) ระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ						
	1	2	3	4	5	6	7
พฤติกรรมทางสังคม	0.32	0.58	0.88	0.95	1.18	1.29	1.49

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ที่ 1 - 7 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเรื่อยๆ ระหว่าง 0.32 - 1.49 เท่าของคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกสายด้าน

การวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมดังนี้

2.1 คำสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกสายด้านทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การช่วยเหลือ ด้านที่ 2 การแบ่งปัน ด้านที่ 3 การรับผิดชอบ ที่ได้จากการสังเกตก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือแต่ละสัปดาห์ทั้ง 7 สัปดาห์มาหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกสายด้าน ก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

พฤติกรรมทางสังคมแยกรายด้าน		ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		Baseline	1	2	3	4	5	6	7
ด้านการช่วยเหลือ	$\bar{X}$	4.40	5.67	7.00	8.47	9.27	10.20	10.67	11.80
	S	3.83	3.24	2.56	2.13	2.15	1.74	1.63	0.56
ด้านการแบ่งปัน	$\bar{X}$	4.20	5.47	6.93	8.73	8.73	10.33	11.27	11.80
	S	1.78	1.55	2.15	1.86	2.08	1.39	1.27	0.41
ด้านการรับผิดชอบ	$\bar{X}$	5.60	7.60	8.53	9.53	9.73	10.47	10.67	11.80
	S	1.40	1.50	2.20	1.96	1.38	0.99	1.04	0.41

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 คะแนน และระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.67, 7.00, 8.47, 9.27, 10.20, 10.37 และ 11.80 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์

ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 คะแนน และระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.47, 6.93, 8.73, 9.27, 10.33, 11.27 และ 11.80 คะแนนตามลำดับ แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้น ส่วนสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 เท่ากัน

แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านในแต่ละด้านมีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์

2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

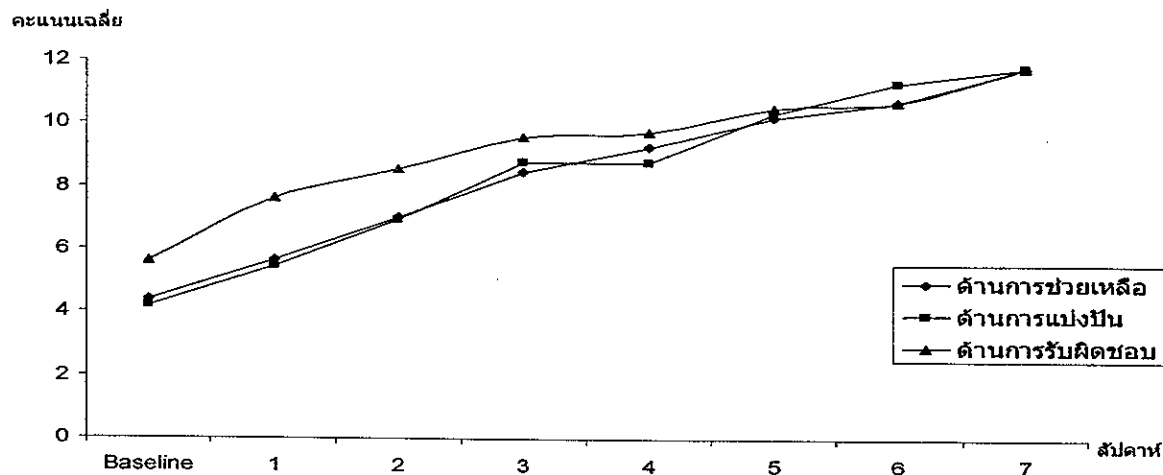
การวิเคราะห์ในตอนนี้นำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้านก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือแต่ละช่วงสัปดาห์มาเปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t - test แบบ Dependent Sample ปรากฏผลดังตาราง 10 และนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในแต่ละช่วงสัปดาห์ มานำเสนอในภาพประกอบ 2

ตาราง 10 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

การเปรียบเทียบความแตกต่าง		t	
ระหว่างสัปดาห์	ด้านการช่วยเหลือ	ด้านการแบ่งปัน	ด้านความรับผิดชอบ
Baseline, สัปดาห์ที่ 1	2.57**	2.94*	5.68**
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	3.25**	3.66**	1.86
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	2.85*	5.51**	2.01
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	2.57*	.00	.44
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	3.11**	2.82*	2.32*
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	1.28	2.82*	.82
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	2.91*	1.74	4.14**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพประกอบ 2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 และภาพประกอบ 2 พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดกิจกรรมกับสัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

และพบว่า สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

และพบว่า สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

และพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนการจัดกิจกรรมกับสัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

และพบว่า สัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนการจัดกิจกรรมกับสัปดาห์ที่ 1, และสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

และพบว่า สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

สมมุติฐานในการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3 ห้อง นักเรียน 90 คน ของโรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัด กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการจับสลากมา 1 ห้อง จากจำนวน 3 ห้องเรียน
2. ครูประจำชั้นอนุบาลห้องที่ได้รับการสุ่มจากข้อ 1 ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม (ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ) ของเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาจัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก คัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยจำนวน 15 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกัน 3 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน ด้านการรับผิดชอบ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 2, 1, และ 0 ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ครั้งคือ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 12 นาที 21 ครั้ง

2. แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ทั้ง 21 แผน โดยเน้นรายการอาหารที่มีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก และให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งกำหนดขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ ๆ 60 นาที รวม 21 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 7 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน (Baseline Data) ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที
4. ระหว่างดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน โดยทำการสังเกตทุกวันพฤหัสบดี สังเกตระหว่างดำเนินกิจกรรม 12 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างทำการทดลองในแต่ละสัปดาห์ โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated - measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample โดยการคำนวณในโปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ มีค่า 14.20 และระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีค่า 18.73, 22.47, 26.73, 27.73, 31.00, 32.60 และ 35.40 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าตลอดช่วงระยะเวลา 7 สัปดาห์ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับ 3, สัปดาห์ที่ 4 กับ 5, สัปดาห์ที่ 5 กับ 6, สัปดาห์ที่ 6 กับ 7 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัปดาห์ที่

3 กับ 4 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนในสัปดาห์ที่ 3 กับ 4 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมลดลง อัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นจาก 0.32 เป็น 1.49 เท่าของคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน ได้แก่

ด้านการช่วยเหลือ ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 คะแนน และระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.67, 7.00, 8.47, 9.27, 10.20, 10.37 และ 11.80 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์

ด้านการแบ่งปัน ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 คะแนน และระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.47, 6.93, 8.73, 9.27, 10.33, 11.27 และ 11.80 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้น ส่วนสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 เท่ากัน

ด้านการรับผิดชอบ ก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.60 คะแนน และระหว่างจัดกิจกรรมประกอบอาหารตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.60, 8.53, 9.53, 9.73, 10.47, 10.67 และ 11.80 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในตลอดช่วง 7 สัปดาห์ เพิ่มขึ้นทั้งสามด้าน

และในการวิเคราะห์เปรียบเทียบใน 7 ช่วงสัปดาห์พบว่า ทั้งสามด้าน ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน ด้านที่ 3 ด้านการรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และจากการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 4 กับ 5 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และพบว่า สัปดาห์ที่ 2 กับ 3, สัปดาห์ที่ 6 กับ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพบว่า สัปดาห์ที่ 5 กับ 6 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับ 3 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, สัปดาห์ที่ 4 กับ 5 สัปดาห์ที่ 5 กับ 6 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพบว่า สัปดาห์ที่ 3

กับ 4 สัปดาห์ที่ 6 กับ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, และสัปดาห์ที่ 6 กับ 7 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และพบว่า สัปดาห์ที่ 4 กับ 5 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรม พบว่าพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ทดลองกับสื่อที่เป็นของจริง สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ได้รับความสนใจให้เด็กอยากเรียนรู้ และเป็นสื่ออุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น ครูจัดให้เด็กได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ค้นพบความรู้ด้วยตนเองในทุกๆ ขั้นตอนของการประกอบอาหาร เริ่มตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมาย เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมมือกันในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร ดังที่ เคลฟสเตด บรูเวอร์และดาร์ล (Klefstad, 1995 : 33; Brewer, 1995 : 397; & Dahi, 1998 : 81 - 82) การจัดกิจกรรมประกอบอาหารทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม เรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และร่วมมือกับผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของดิวอี้ (Dewey) ที่ว่าเด็กเรียนรู้จากการกระทำ (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2526 : 4; และ วราภรณ์ รักวิจัย, 2527 : 22) เด็กส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้ลงมือกระทำกับวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร เนื่องจากอุปกรณ์บางชนิดอาจก่อให้เกิดอันตราย ต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง ผู้ใหญ่เกรงว่าเด็กจะได้รับอันตราย จึงไม่อนุญาตให้เด็กใช้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้น เมื่อครูจัดเตรียมให้เด็กจึงไม่รื้อให้เด็กสัมผัสวัสดุอุปกรณ์และลงมือปฏิบัติจริง กระตือรือร้นที่จะประกอบอาหาร

การทำกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองได้ทำงานร่วมกัน รู้จักการช่วยเหลือกัน เด็กได้แสดงความคิดเห็น ปรีกษาหารือร่วมกัน นอกจากนี้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การมองเห็น การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียง และการสัมผัส ซึ่งเด็กจะเกิดการค้นพบด้วยตัวเอง ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน

2. เมื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยเฉลี่ยรวมในแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ ก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับ 3, สัปดาห์ที่ 4 กับ 5, สัปดาห์ที่ 5 กับ 6, สัปดาห์ที่ 6 กับ 7 เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัปดาห์ที่ 3 กับ 4 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 เพิ่มจากก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ในทำนองเดียวกันในช่วงสัปดาห์ที่ 2, 3, 4, 5, 6 และช่วงสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ทั้ง 7 สัปดาห์ และมีคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นเพราะในช่วงสัปดาห์แรกๆ เด็กต้องปรับตัวในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้การทำงานร่วมกัน โดยมีครูคอยกระตุ้น แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ เด็กมีการสนทนา เรื่องการประกอบอาหาร ดังที่ ผกา บุญเรือง (2525 : 27) กล่าวว่า การทำงานกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้เกิดทักษะการทำงานร่วมกัน เกิดการร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกับธรรมชาติของเด็กวัย 5 - 6 ปี สามารถที่จะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมได้ ดังที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537ข : 55) กล่าวว่า เด็กอายุ 5 - 6 ปี รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ ได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดบทบาทของครูซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้เวลาเด็กได้ฝึกการทำงานร่วมกัน โดยเริ่มต้นจากการให้อิสระเด็กในการทำกิจกรรม โดยใช้คำถามกระตุ้น และชักนำให้เด็กเสนอความคิด ไม่บังคับให้เด็กทำตามวิธีการที่ครูสาธิต การใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้คำถามพูดคุยสนทนากับเด็กในขั้นสรุป เป็นการพูดคุยปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม และครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และชื่นชมผลงานของเด็ก ให้คำชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมร่วมมือ ซึ่งมอร์ริสัน (Morrison. 1995 : 484) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดย ครูกระตุ้น สนับสนุน และเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน ชี้แนะให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม กระตุ้นให้เด็กทบทวนพฤติกรรมที่ทำว่าเหมาะสมหรือไม่ โอกาสต่อไปจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร พัทธี ผลโยธิน (2540ก : 60 - 61) กล่าวว่า การให้กำลังใจหรือแสดงความชื่นชม และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมมือกัน จะช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นได้ด้วยตัวเสริมแรง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2537จ : 121 - 125)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน ด้านการรับผิดชอบ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน ในแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ในทางที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่ทำการสังเกตเด็กในแต่ละช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่ทำการทดลองกล่าวคือ

ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ก่อนการจัดกิจกรรมกับ 1, สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 4 กับ 5 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่าในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 และช่วงสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จากก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งการที่มีคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นทั้ง 7 สัปดาห์และมีคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กร่วมมือกัน เด็กมีการวางแผนการทำงาน แบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น ใครเป็นคนล้างผัก หั่นผัก ชูตมะพร้าว หรือจัดอาหารให้ดูน่ารับประทาน ซึ่งเด็กไม่สามารถทำงานทั้งหมดตามลำพัง ต้องได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่ม ทำให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือในขณะที่ประกอบอาหารเด็กช่วยกันคิด ช่วยเหลือกันทำงาน ช่วยเหลือกันทำกิจกรรม ดังที่ เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1987 : 239) กล่าวว่า เด็กยังมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมากเท่าไร ก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมากขึ้นไปด้วย ซึ่งประณต แก้วนิม (2526 : 198 - 201) กล่าวว่า เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจึงมีการร่วมมือน้อยเมื่อเด็กได้รับการฝึกหัดที่ละน้อย จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การร่วมมือได้มากขึ้นสอดคล้องกับกฎการฝึกหัด (Law of Exercise) ของธอร์นไดค์ (thorndike) ที่กล่าวว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีจะต้องได้กระทำซ้ำๆ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 185)

ด้านที่ 2 ด้านการแบ่งปัน เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับ 3 มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านการแบ่งปันระหว่างช่วงสัปดาห์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า สัปดาห์ที่ 1, 2, 5, 6 และสัปดาห์ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ส่วนสัปดาห์ที่ 3 กับ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ธรรมชาติของเด็กไม่ยอมแบ่งปันของให้คนอื่น ครูมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะ ให้คำปรึกษา และเด็กมีข้อตกลงร่วมกัน อุปกรณ์ที่ใช้ต้องแบ่งปันกัน ต้องรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เด็กรู้จักการรอคอยในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน สอดคล้องกับ บิลส์แมน (Birch;& Billman. 1986 : 387 - 395) เป็นการทำให้เด็กคุ้นเคยกับเพื่อน การแสดงออกและการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับ รวิวรรณ แสงฉาย (2533 : 363 - 364) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับในขณะที่เล่นกับเพื่อนทำให้เด็กเรียนรู้การแบ่งปัน และนำมาทดแทนความเห็นแก่ตัวหรือเห็นตนเองเป็นศูนย์กลาง

ด้านที่ 3 ด้านการรับผิดชอบ เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม ก่อนการจัดกิจกรรม กับ 1 และสัปดาห์ที่ 6 กับ 7 มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทำนองเดียวกัน สัปดาห์ที่ 1 กับ 2, สัปดาห์ที่ 2 กับ 3, สัปดาห์ที่ 3 กับ 4 และสัปดาห์ที่ 5 กับ 6 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วงสัปดาห์ พบว่า สัปดาห์ที่ 1,2,3,4,5,6,และสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เด็กปฐมวัยมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันและในการประกอบอาหารมีการวางแผนแบ่งหน้าที่การทำงานในกลุ่ม และในขั้นทบทวนมีการอภิปรายผลการทำงานเพื่อหาวิธีปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ขณะเดียวกันช่วยให้เด็กเรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ปฏิกริยาและพฤติกรรมซึ่งกันและกัน เด็กมีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมร่วมกัน (ทิศนา แคมมณี. 2522 : 202) ถึงแม้ว่าในระยะช่วงเวลาแรกของการทำกิจกรรม เด็กจะพบกับความขัดแย้งและไม่ยอมรับกับความคิดเห็นของกลุ่มอยู่บ้างแต่เมื่อเด็กเกิดความคุ้นเคยและทำกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง พบว่า เด็กมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ความขัดแย้งลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเองและจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน โดยการทำให้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนดและเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็ต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์ของกลุ่มและทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย ดังที่ยัง (Young. 630 - 634) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเสริมสร้างความสามัคคี และความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวไลพร พงษ์ศรีทัศน์ (2533 : 69) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ขณะที่เด็กประกอบอาหารร่วมกัน เด็กรู้จักหน้าที่ตนเองและมีความรับผิดชอบและจากข้อสังเกตจากงานวิจัยของ จิตทนายวรรณ เตือนฉาย (2541 : 84) พบว่า เด็กมีความรับผิดชอบในการใช้วัสดุอุปกรณ์ของกลุ่มหลังจากเลิกทำกิจกรรมแล้ว

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือสามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงระยะเวลา ความถี่ของการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของเด็ก โดยคำนึงถึงรายการอาหารที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหาร ครูมีบทบาทสำคัญในการสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร เพื่อให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมในทุกๆ ด้าน เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ดังนั้นจากการศึกษาการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จึงเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ของเด็กต่อไป

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบข้อสังเกตดังนี้

1. ในสัปดาห์แรกๆ พบว่า เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการทำกิจกรรมมีการขัดแย้ง แย่งอุปกรณ์แย่งกันทำกิจกรรม ไม่รู้จักการแบ่งปัน เด็กรู้สึกตื่นเต้นในการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ครูจึงให้เด็กเสนอข้อตกลงของห้อง ให้คำชมเชย ให้แรงเสริม เมื่อเด็กมีพฤติกรรมทางสังคม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ซึ่งในระยะสัปดาห์ต่อมาเด็กเริ่มเรียนรู้ขั้นตอนการประกอบอาหารแบบร่วมมือมากขึ้น จึงทำให้เด็กแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมเพิ่มมากขึ้นในทุกด้านทั้งการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ

2. ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละครั้งนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง จูงใจให้เด็กอยากทำ เพราะเด็กต้องการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้เด็กอยากและชอบทำอาหาร การได้ลงมือปฏิบัติกับของจริงไม่ต้องสมมติเป็นการสะท้อนผลที่นำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ข้อความรู้ที่ชัดเจนในสมอง ประกอบกับกระบวนการทำซ้ำๆ เป็นขั้นตอน มีการทดสอบเป็นระยะ ตามกระบวนการวิธีการทำครัวสะท้อนในเด็กเกิดการทบทวนข้อมูลในสมอง ที่สร้างความกระตือรือร้นตามลำดับ ด้วยการแจ่มเหตุและผล ที่เกิดจากการปรุงอาหารที่ทำสำเร็จ ผลสะท้อนที่ตามมาคือ ความภาคภูมิใจ ความภาคภูมิใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ครูเป็นเพียงผู้จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และกระตุ้นให้แรงเสริม ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กมีปัญหาในการทำกิจกรรม

3. ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละครั้งนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อ วัสดุอุปกรณ์ของจริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เด็กเกิดความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และมีความสุขสนุกสนาน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เด็กไม่มีโอกาสได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับโอกาส เด็กจึงให้ความสนใจ มีช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมนาน และไม่เบื่อ

4. จากการสังเกตพบว่า เมื่อมีการจัดกลุ่มตามความสมัครใจ เด็กชายจะจับกลุ่มกัน เด็กหญิงก็จะจับกลุ่มกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เป็นกลุ่มถาวร

5. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เด็กได้รู้จักการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักการรอคอย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรับผิดชอบ การประกอบอาหารนั้นเด็กได้สัมผัสของจริง ดม ชิมรส

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารนั้น ควรเลือกประเภทอาหารที่มีขั้นตอนง่าย ไม่ยุ่งยาก และไม่เป็นอันตราย มีขั้นตอนในการทำอาหารไม่ซับซ้อน ให้เด็กเกิดความชำนาญ จึงให้เด็กทำกิจกรรมที่ยากขึ้น และอุปกรณ์ในการประกอบอาหารควรตรวจสอบก่อนนำมาให้เด็กทำกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อความปลอดภัยของเด็ก

2. ในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารต้องควบคุมเวลาให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก สามารถที่จะยืดหยุ่นเวลาได้ เนื่องจากเด็กวัยนี้มีช่วงสนใจสั้น

3. การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ก่อนที่จะให้เด็กลงมือปฏิบัติ สิ่งสำคัญคือ ครูควรแนะนำวัสดุอุปกรณ์ อธิบายถึงขั้นตอนการทำกิจกรรม และสาธิตการทำเพื่อให้เด็กเกิดการเข้าใจตรงกัน

4. การใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวในการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น จะทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในแต่ละคนเปรียบเทียบกับก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือได้ชัดเจน

5. การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ครูจะต้องให้เวลาเด็กในการปรับตัวที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งในระยะสัปดาห์แรกจะมีการแย่งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม เด็กบางคนไม่ช่วยทำกิจกรรม บางคนไม่ยอมช่วยเหลือเพื่อน มีการสนทนาร่วมกับเพื่อนในกลุ่มน้อยมาก เมื่อให้เวลาเด็กปรับตัวในสัปดาห์ต่อมา เด็กเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ครูจะต้องกระตุ้น เสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน

6. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เรียนรู้วิธีการวัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในกลุ่ม ครูคอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ในโอกาสที่เหมาะสม

7. ในขั้นสรุป เด็กแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงาน ในระยะสัปดาห์แรกครูกระตุ้นโดยใช้คำถามให้เด็กนำเสนอผลงานและทบทวนกระบวนการทำงาน เนื่องจากเด็กไม่กล้าพูด อาจให้เด็กร่วมกันนำเสนอผลงาน จะได้ช่วยกันและเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองให้เด็กมากยิ่งขึ้น สัปดาห์ต่อมาจึงให้เด็กส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงาน

8. อาหารที่เด็กร่วมกันทำ เป็นผลงานที่เด็กเกิดความภาคภูมิใจ ควรให้เด็กรับประทานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มหลังจากสรุปกิจกรรมเสร็จแล้ว เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

9. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง และมีหลากหลาย เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทั้งด้านความคิดและลงมือทำ จึงเป็นการทำให้เด็กเกิดการพัฒนาโดยองค์รวมดังนี้

9.1 เรียนรู้ภาษา เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ เช่น ชื่อผลไม้ ผัก เครื่องครัว และกระบวนการทำครัว การทอดแป้ง การปั้น การสับ การพุด และการอ่านร่วมด้วย

9.2 เรียนรู้วิทยาศาสตร์ จากการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงอาหารขณะปรุง ลักษณะอาหารก่อนปรุง และหลังปรุง การเคี้ยว ความร้อน การเปลี่ยนสถานะของเหลว ของแข็ง

9.3 เรียนรู้คณิตศาสตร์ เด็กได้วัดปริมาณ การชั่งการตวง การกะประมาณ การเปรียบเทียบ การจำแนก และรูปทรง

9.4 เรียนรู้สังคม เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกัน การจัดอาหาร การช่วยเหลือกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และวัฒนธรรมการกิน

9.5 เรียนรู้เรื่องความปลอดภัย จากการใช้เครื่องครัว เช่น ใช้นิ้วกดพลาสติก กระดาษไฟฟ้า เขียง ชาม จาน ต้องระมัดระวังอันตราย

9.6 เรียนรู้สุขภาพ พละนาถัย การรักษาความสะอาด การล้างมือ ล้างจาน ชามแก้ว การเตรียมอาหารที่สะอาด รวมถึงโภชนาการ และสุขภาพ

เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ยังไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมประกอบอาหารให้แก่เด็กปฐมวัยมากนัก อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าไม่มีกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน การวิจัยครั้งนี้มีแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน จึงขอเสนอแนะให้คัดเลือกไปจัดให้แก่เด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในตนเองแก่เด็ก โดยนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากพฤติกรรมทางสังคม เช่น การคิดแก้ปัญหา ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีระเบียบวินัย ภาษา

2. ควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมในระยะเวลาเพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรมีการติดตามผลหลังการทดลองเพื่อศึกษาถึงความคงอยู่ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

4. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านอื่นของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2524). จิตวิทยาการศึกษา = EDUCATIONAL PSYCHOLOGY.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2528). จิตวิทยาการศึกษานับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กรรณิการ์ โยธารินทร์. (2545). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม.
- กลิ่นแก้ว มาตา. (2541). การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ประกอบอาหารสมมติ แบบกลุ่มกับแบบอิสระ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542, กรกฎาคม). ผู้นำแนวคิดการศึกษาปฐมวัย : การศึกษาปฐมวัย.
3(3) : 25 - 31.
- _____. (2546). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็ดมันเพรส
โปรดักส์ จำกัด.
- _____. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดมัน เพรส
โปรดักส์
- _____. (2550). ครีว्हองเรียนของเจ้าตัวเล็ก. กรุงเทพฯ : เพื่อนอักษร.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. (2536). การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อ
การคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ. (2538). ระบบการศึกษา. กรุงเทพฯ :
กองทุนศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2535). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบ
ดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ชนะกุล. (2539). ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรม
ในวงกลมแบบกลุ่มย่อย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- จิตทวารวรรณ เดือนฉาย. (2541). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดมอนเตสซอรี. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทิตนา แชมมณี ; และคณะ. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรณาศิลป์การพิมพ์.
- ทิตนา แชมมณี ; และคณะ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพตกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย = Developing Young Children. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิพนธ์ คันทเสรี. (2528). มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). การวัดผลและประเมินผลการศึกษา : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2521). เอกสารประกอบการสอนสถิติการศึกษา วัดผล 302. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2521). สถิติการศึกษากทม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2533, พฤษภาคม-สิงหาคม). Congeneric Part Reliability : การวัดผลการศึกษา. 12(34) : 28-32.
- บุญประจักษ์ วงษ์มงคล. (2536). การศึกษาผลการจัดประสบการณ์ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารและการจัดประสบการณ์แบบทั่วไปที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีความสามารถทางสติปัญญาแตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ประณต คำนิม. (2526). จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ปิยนันท์ แซ่จิ้ว. (2550). ความชอบบริโภคผักของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปวีณา (นามแฝง). (2539, มกราคม). งาน cooking ของเด็กอนุบาล : รัศก. 124(156) : 112-114.
- ผกา บุญเรือง. (2525). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- มุสดี กุญอินทร์. (2546). กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- พัชรี ผลโยธิน. (2540ก, เมษายน). เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมความร่วมมือ : การศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 59-62.
- _____. (2540ก, มกราคม). เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมความร่วมมือ : การศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 59 - 62.
- _____. (2540ข, ตุลาคม). กิจกรรมศิลปะแบบร่วมมือสำหรับเด็กอนุบาล : การศึกษาปฐมวัย. 1(4) : 25 - 28.
- พัชรี ผลโยธิน ; และคณะ. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดไฮสโคป. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พัฒนา ชัยพงศ์. (2540, เมษายน). โครงสร้างและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาก่อนประถมศึกษา : การศึกษาปฐมวัย. 1(2) : 11 - 19.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2537). การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก : ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพร พันธุ์โอสธ. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย = Group Behavior. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์. (2533). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พฤติกรรมเด็ก เล่ม 1. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). เด็กก่อนวัยเรียน. ปทุมธานี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์.
- _____. (2540). เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง : การศึกษาปฐมวัย. 1(1) : 43 - 51.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2524). สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัย. หน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นอกนก.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. (2537ก). *ประมวลสาระชุดวิชา
หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา = Principles of Early Childhood Education.*
หน่วยที่ 5 - 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2537ข). *หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา* หน่วยที่ 1-4.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2537จ). *เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาการศึกษาปฐมวัย* หน่วยที่ 4-7. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์สหมิตร.
- มูลนิธิธรรมไทย-อิสราเอลในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ. (2543). *การเรียนรู้ของ
เด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ :
พริกหวาน กราฟฟิค.
- รวีวรรณ แสงฉาย. (2528). *การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา แนวคิดใหม่สำหรับพ่อแม่ ครูผู้สอนใน
โรงเรียน บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ที.พี.พรินท์.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). *การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2542). *หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา : ใน เอกสารประกอบ
การอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา*. หน้า 1 - 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ราตี ทองสวัสดิ์ ; และคณะ. (2529). *เอกสารชุดอบรม หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
และการศึกษาดูงาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม
วิชาการ.
- วรภรณ์ รักวิจัย. (2527). *การศึกษาก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรลี โกศัย. (2540). *ผลการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคม
ของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วไลพร พงษ์ศรีทัศน์. (2533). *ผลของการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบ
อาหารกับแบบปกติที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*.
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล องค์กรนันต์คุณ. (2536, สิงหาคม). *นีโอฮิวแมนนิส การแสวงหามนุษยธรรมใหม่ในแวดลอม
แห่งยุคสมัย : ใน ก้าวไกล*. 4(4) : 4-9.

- วัชรินทร์ เทพมณี. (2545). ผลเอากการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วันเพ็ญ บุลพัฒน์. (2539). การเล่นบทบาทสมมติแบบกึ่งชี้แนะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วาสิล (นามแฝง). (2543, ธันวาคม). แสนสนุกทำ Cooking รักลูก : Kids & School. 1(11):26-29.
- วารุณี อัครโภคิน. (2531). ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนที่มุ่งจัดการศึกษาโดยเน้นวิชาการในเขตกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วิจิตร อาวะกุล. (2542). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ = Human Relations Techniques. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินท์ติ้ง เฮาส์.
- วิชัย ดันสิริ. (2539). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา : แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). นนทบุรี : อีเลคทรอนิกส์ เวิลด์.
- _____. (2547). การวัดและประเมินแนวใหม่ : ปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจินดา ขวรุ่งศิลป์ ; และธิดา พิทักษ์สันติสุข. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย : ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย. พริกหวาน กราฟฟิค.
- สุดาทิพย์ ภูพานิช. (2536). การศึกษาการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิพรรณ ชีรพงศ์. (2534). การศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมณฑา พรหมบุญ. (2544, เมษายน). การปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย : วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(1) : 10.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ฉบับที่ 1 พ.ศ.2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2536). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). *คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). *การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศรีเดชา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2535). *คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม)*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554. เอกสารประกอบการประชุมร่วมระหว่างคณะรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- हररषष ढललषषष. (2535). *ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อารีรัตน์ ญษณะศร. (2544). *พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม*.
- Adams, Dennis M.;& Mary E. Hamm. (1990). *Cooperative Learning Critical Thinking and Collaboration Across the Curriculum*. United States of America : Charles Thomas.
- Banett, S.J.;& Johnson G. (1996, Spring). Further Evidence on the Relationship Between Participation in Nutrition Education Programs and Changes in Dietary Behavior : *Journal of Family and Consumer Sciences*. 88(1) : 31.
- Berk, Laura E. (1996, November);& Vygotsky's Theory : The Importance of Make-Believe Play : *Young Children*. 50(1) : 30.
- Birch, L.L.;& J.Billman. (1986). Preschool Children Food Sharing with Friends And Acquaintances. *Child Development*. 57 : 387-395.
- Brewer, J. (1995). *Early Childhood Education: Preschool through Primary Grades*. 2nd ed. Boston, Mass : Allyn and Bacon.
- Burry-Stock, Judith and others. (1996, April). Rater Agreement Indexes for Performance Assessment. *Education and Psychological Measurement*. 56(2) : 256.
- Dahl, K. (1998, January). Why Cooking in the Classroom : *Young Children*. 53(1) : 81 - 83.
- Dinkmeyer, Don. C.;& R. Dreikurs. (1963). *Encouraging Children to Learn*. Englewood Cliffs. N.T. : Prentice-Hall.
- Feist, J. (1990). *Theories of Personality*. 2nd ed. Forth Worth : Holt, Rinehart and Winston.

- Glass, V.G., Willson, L.V.;& Gottman, M.J. (1975). *Design and Analysis of Time-Series Experiments* : Boulder. Colorado Associated University.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Co, Inc.
- Gordan, A.M.;& Browne, K.W. (1993). *Beginnings & Beyond : Foundations in Early Childhood Education*. 3rd ed. Albany. New York : Delmar.
- Gulley, H.E. (1960). *Discussion, Conference and Group Process*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Hurlock, E.B. (1960). *Child Development*. 8th ed. New York : McGraw - Hill.
- _____. (1978). *Child Development*. Sixth Edition. New York : McGraw-Hill.
- _____. (1987). *Child Development*. 6th ed. New York : McGraw-Hill Book Co.
- Jackman, H.L. (1997). *Early Education Curriculum : A Child's Connection to the World*. Albany, NY : Delmar.
- Johnson, D.W.;& Johnson, R.T. (1994). *Learning Together and Alone : Cooperative, Competition and Individualistic Learning*. Boston : Allyn and Bacon.
- Klefstad, J. (1995, September). Cooking in Kindergarten. *Young Children*. 50(6) : 32 - 33.
- Lindgren, H.C.;& Harvey, J.H. (1981). *An Introduction to Social Psychology*. 3rd ed. St. Louis : The C.V. Mosby.
- McInerney, D.M.;& McInerney, V. (1998). *Education Psychology Constructing Learning*. 2nd ed. Sydney : Prentice-Hall.
- Morrison, G.S. (1995). *Early Childhood Education Today*. 6th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall.
- Mussen, P.H; et al. (1996). *Child Development and Personality*. 7th ed. New York : Harper & Row.
- Seefeldt;& Barbowr, C. (1980). *Teaching Young Children*. New York : Practice-Hill.
- Seefeldt, C.;& Barbour, N. (1986). *Early Childhood Education : An Introduction*. Columbus : Charles E. Merrill.
- Slavin, R.E. (1983). *Cooperative Learning*. New York : Longman.
- University of California, Irvine. (1999, July). *Education 173 : Learning Theory and Classroom Practice*. (Retrieved, July 12, 1999 from : <http://olympia.gse.uci.edu>).
- Vaughn, J.B. (1994, April). Cooperative Learning and Young Children : Emergine Cooperative Behavior. *Dissertation Abstracts International*. 54(10) : 3706-A.
- Young, C. (1972, December). Team learning. *The Arithmetic Teacher*. 19(8) : 630-634.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
- แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารแบบร่วมมือ

หลักการและเหตุผล

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การชิม การมอง การดมกลิ่น การฟัง การสัมผัส เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และเกิดการค้นพบด้วยตัวเอง นอกจากนี้เด็กยังได้พัฒนาทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปัน และรู้จักเก็บของเข้าที่ ครูมีบทบาทในการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้โดยการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การใช้คำถาม การเสริมแรงและการยอมรับในความสามารถ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมในด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการประกอบอาหารร่วมกัน

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที
2. ให้เด็ก ๆ มีอิสระในการคิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมประกอบอาหารกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ของจริงที่ครูจัดให้ เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม
3. สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก
 - สัปดาห์ที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์แบบปกติ ตามแผนการจัดประสบการณ์ สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 2 คน ในวันสุดท้ายของสัปดาห์ คือ วันพฤหัสบดี
 - สัปดาห์ที่ 3 - 8 ดำเนินการจัดกิจกรรมประกอบอาหารในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 2 คน ในวันสุดท้ายของทุก ๆ สัปดาห์ คือ วันพฤหัสบดี

บทบาทครู

1. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ครูให้อิสระในการคิด การเรียนรู้ และการทำงานร่วมกัน
2. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการสนทนา ร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย โดยใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรม
3. ครูแนะนำอุปกรณ์ ส่วนผสม ที่ใช้ในการประกอบอาหาร
4. สนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนประกอบอาหารสาธิตการทำอาหาร
5. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติและข้อควรระวังในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะประกอบอาหาร
6. ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทุกกลุ่ม เช่น ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความร่วมมือกันในการประกอบอาหาร
7. ครูให้การเสริมแรงโดยให้คำชมเชยและให้กำลังใจในการประกอบอาหาร ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก กำหนัดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่นำความสามารถหรือพฤติกรรมของเด็กมาเปรียบเทียบกัน
8. ครูให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือเด็กในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม

บทบาทเด็ก

1. มีการวางแผนการประกอบอาหารร่วมกัน
2. ลงมือประกอบอาหารตามที่กลุ่มวางแผนเอาไว้อย่างอิสระเพื่อให้บรรลุตามแผนของกลุ่ม
3. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการประกอบอาหาร

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

ความคิดรวบยอด

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมในด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ

เนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการจัดกิจกรรมประกอบอาหารมาใช้ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมที่จัดในครั้งนี้ คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กวัย 5 - 6 ปี และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายการอาหารดังกำหนดในตาราง

ข้อตกลงของห้อง

เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรปฏิบัติกิจกรรมได้แก่

- ล้างมือและเช็ดมือให้แห้งก่อนและหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง
- ไม่คุยเสียงดัง
- ในการใช้อุปกรณ์ของมีคมต้องระวังการใช้
- แบ่งปันอุปกรณ์ของใช้ร่วมกัน
- หลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้วช่วยกันทำความสะอาดสถานที่ ล้างอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

ตารางการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ดังนี้

สัปดาห์	วัน	รายการอาหาร
1	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	น้ำสตรอว์เบอร์รี่ปั่น วุ้นผลไม้ ไข่ต้ม
2	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	น้ำมะนาวปั่น ขนมปังทาหน้า (แยม) ไข่ฟู
3	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	น้ำส้มปั่น ข้าวโพดคั่ว บัวลอย
4	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	โอวัลตินเย็น เกี้ยวกรอบ สลัดผัก
5	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	นมเย็น ส้มตำผลไม้ แกงจืดหัวไชเท้า
6	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	ขนมปังทาเนย ยำไก่ ไข่ตุ๋น
7	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	แซนวิช ข้าวผัดอนามัย แกงจืดตำลึง

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ ข้าวผัดอนามัย

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ
2. รู้จักวัสดุอุปกรณ์ส่วนประกอบและขั้นตอนในการทำ“ข้าวผัดอนามัย”
3. ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
4. ฝึกทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบความเหมือน และแตกต่าง
5. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
6. ร่วมกันทำกิจกรรม “ข้าวผัดอนามัย” กับเพื่อนได้

สาระที่ควรเรียนรู้

- ข้าวเป็นอาหารที่ให้พลังงานแก่ร่างกาย เรานำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด เพื่อเสริมคุณค่าทางอาหาร เราสามารถนำเนื้อสัตว์ และผักมาเป็นส่วนผสมได้อีกมากมายหลายชนิด
- การประกอบอาหาร “ข้าวผัดอนามัย”

ประสบการณ์สำคัญ

1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ
3. การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กท่องคำคล้องจอง “ข้าวเอ๋ยข้าวสุก”
2. เด็กและครูร่วมสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาคำคล้องจอง

ขั้นดำเนินการ

1. ครูแนะนำส่วนผสมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ “ข้าวผัดอนามัย”
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำข้าวผัดอนามัย ครูสาธิตวิธีทำ
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรปฏิบัติกิจกรรม

4. อาสาสมัครและกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ใครเป็นคนล้างผัก ใครหั่นผัก ใครเตรียมอุปกรณ์

5. เด็กร่วมกันทำ “ข้าวผัดอนามัย”

6. เด็กร่วมกันทำความสะอาดสถานที่ และล้างอุปกรณ์ร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงขั้นตอนการทำ “ข้าวผัดอนามัย”

3. ครูให้คำชมเชยการร่วมมือกันทำงานของเด็ก

4. ครูนำ “ข้าวผัดอนามัย” ของแต่ละกลุ่มมารวมกัน แล้วใช้คำถาม

- ข้าวผัดอนามัยมีประโยชน์อย่างไร

- ถ้าเด็กรับประทานอาหารไม่หมดจานจะเป็นอย่างไร

สื่อการเรียนรู้

1. คำคล้องจอง ข้าวเอ๋ยข้าวสุก

2. ส่วนประกอบในการทำข้าวผัดอนามัย ได้แก่ ข้าวสวย หมู กุ้ง ปลาหมึก มะเขือเทศ
ต้นหอม ไข่

3. เครื่องครัว เขียง มีด กระทะ ชาม จาน ช้อน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะทำกิจกรรมร่วมกัน

2. สังเกตการสนทนา การตอบคำถาม

3. สังเกตการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “ข้าวเอ๋ยข้าวสุก”

ข้าวเอ๋ยข้าวสุก
กว่าจะได้ข้าวให้เรากิน
ต้องทนแดด ทนฝน ทนลมหนาว
คนกินข้าวควรคำนึงไว้ให้จงดี

ต้องกินทุกบ้านทุกฐานถิ่น
ชาวนาสินกำลังเกือบทั้งปี
จึงได้ข้าวจากนามาถึงนี้
ชาวนามีคุณ แก่เราไม่เบาเลย.

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ น้ำมะนาวปั่น

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน
การรับผิดชอบ

2. รู้จักวัสดุอุปกรณ์ ส่วนประกอบและขั้นตอนในการทำน้ำมะนาวปั่น
3. ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
4. ฝึกทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
5. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
6. ร่วมกันทำกิจกรรม “น้ำมะนาวปั่น” กับเพื่อนได้

สาระที่ควรเรียนรู้

- ลักษณะของมะนาว ประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น เปลือก เนื้อ เมล็ด
- น้ำมะนาวมีรสเปรี้ยว ประโยชน์ของมะนาวให้วิตามินซี
- การประกอบอาหาร “น้ำมะนาวปั่น”

ประสบการณ์สำคัญ

1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ
3. การรู้จักสิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนํามะนาวใส่กล่องวางไว้บนโต๊ะ ให้เด็กปิดตาออกมาสัมผัสสลับคลำแล้วทาย
2. پرسณาคำทาย มะนาว ครูเฉลยคำตอบ

ขั้นดำเนินการ

1. ครูแนะนำส่วนผสมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ “น้ำมะนาวปั่น”
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำน้ำมะนาวปั่นและครูสาธิตวิธีทำ
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรปฏิบัติกิจกรรม
4. อาสาสมัครและกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ใครจะเป็นคนล้างมะนาว ใครคั้นน้ำมะนาว
5. เด็กๆ ร่วมกันทำน้ำมะนาวปั่น
6. เด็กๆ ทำความสะอาดสถานที่ และล้างอุปกรณ์ร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มออกมาเสนอผลงาน
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงขั้นตอนการทำ “น้ำมะนาวปั่น”
3. ครูให้คำชมเชยพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของเด็ก
4. ครูนำ “น้ำมะนาวปั่น” ของแต่ละกลุ่มมารวมกัน และใช้คำถาม
 - เด็ก ๆ คิดว่า มะนาวมีประโยชน์ต่อร่างกายของเราอย่างไร
 - ให้เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยเล่าเรื่องการทำน้ำมะนาวปั่นร่วมกัน

สื่อการเรียนรู้

1. ส่วนประกอบของน้ำมะนาวปั่น ได้แก่ มะนาว น้ำตาล เกลือ น้ำแข็ง
2. เครื่องครัว ได้แก่ มีด เขียง เขี่ยอก ช้อนตวง ถาด เครื่องปั่น
3. ปริศนาคำทาย มะนาว

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนา การตอบคำถาม
3. สังเกตการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

ปริศนาคำทาย “ มะนาว ” (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

อะไรเอ๋ย ผลกลม ๆ เปรี๊ยะ ๆ
ช่วยต้านทานโรคภัย

สีเขียวน ๆ มีวิตามินซีมากมาย
และขับถ่ายตามเวลา

แผนการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารแบบร่วมมือ ส้มตำผลไม้

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ กาแบ่งปัน
การรับผิดชอบ

2. รู้จักวัสดุอุปกรณ์ ส่วนประกอบและขั้นตอนในการทำ "ส้มตำผลไม้"
3. ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
4. ฝึกทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
5. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
6. ร่วมกันทำกิจกรรม "ส้มตำผลไม้" กับเพื่อนได้

สาระที่ควรเรียนรู้

- ผลไม้มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีรสชาติที่แตกต่างกัน เช่น เปรี้ยว รสหวาน รสมัน
- ประโยชน์ของผลไม้ ได้แก่ ช่วยในการขับถ่าย ให้วิตามิน
- การประกอบอาหาร "ส้มตำผลไม้"

ประสบการณ์สำคัญ

1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ
3. การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและเด็กร่วมกันท่องคำคล้องจอง "ผลไม้"
2. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาคำคล้องจอง

ขั้นดำเนินการ

1. ครูให้เด็กดูและสัมผัสผลไม้ที่เตรียมมา และจัดหมวดหมู่ตามรสของผลไม้
2. ครูแนะนำส่วนผสมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ "ส้มตำผลไม้"
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำ "ส้มตำผลไม้" ครูสาธิตวิธีการทำ
4. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรปฏิบัติกิจกรรม
5. อาสาสมัครและกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ใครจะล้างผลไม้ ใครหั่นผลไม้

ใครเป็นคนปรุงส้มตำผลไม้

6. เด็กๆ ร่วมกันทำ “ส้มตำผลไม้”

7. เด็กๆ ทำความสะอาดสถานที่ และล้างอุปกรณ์ร่วมกัน
ขั้นสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มออกมาเสนอผลงาน

2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงขั้นตอนการทำ “ส้มตำผลไม้”

3. ครูให้คำชมเชยพฤติกรรมการทำงานของเด็ก

4. เด็กนำ “ส้มตำผลไม้” มารวมกัน และใช้คำถาม

- ส้มตำให้สารอาหารอะไร

- รสของส้มตำเป็นอย่างไร ต่างกับส้มตำมะละกออย่างไร

สื่อการเรียนรู้

1. คำคล้องจองผลไม้

2. ส่วนประกอบในการทำส้มตำผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ ฝรั่ง แอปเปิ้ล ชมพู กุ้งแห้ง น้ำตาล
น้ำปลา มะนาว

3. เครื่องครัว ได้แก่ ครก เขียง มีด จาน ชาม ช้อน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะทำกิจกรรม

2. สังเกตการสนทนา การตอบคำถาม

3. สังเกตการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

คำคล้องจองผลไม้ (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

จ้ะจี้ ผลไม้ แดงไทย แดงกวา ขนุน น้อยหน้า พุทรา มังคุด ละมุด ลำไย
มะเฟือง มะไฟ มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ ฟักแฟง แดงโม ไซโย ให้อั่ว

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ แกงจืดหัวผักกาด

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้าน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน
รับผิดชอบ

2. รู้จักวัสดุอุปกรณ์ ส่วนประกอบและขั้นตอนในการทำแกง จืดหัวผักกาด
3. ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
4. ฝึกทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
5. ร่วมสนทนากับครูและเพื่อนได้
6. ร่วมกันทำกิจกรรม “แกงจืดหัวผักกาด” กับเพื่อนได้

สาระที่ควรเรียนรู้

- ผัก และเนื้อสัตว์ เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานแล้วทำให้
ร่างกายแข็งแรง และเจริญเติบโต
- การประกอบอาหาร “แกงจืดหัวผักกาด”

ประสบการณ์สำคัญ

1. การทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ
3. การรู้จักสิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกันท่องคำคล้องจอง “อาหารดีมีประโยชน์”
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาคำคล้องจอง

ขั้นดำเนินการ

1. ครูแนะนำส่วนผสมและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ “แกงจืดหัวผักกาด”
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนการทำ “แกงจืดหัวผักกาด” ครูสาธิตวิธีทำ
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรปฏิบัติกิจกรรม
4. อาสาสมัครและกลุ่มแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ใครจะเป็นคนล้างผัก ใครจะเป็นคนหั่น
ผักใครจะเป็นคนปั่นหมูสับให้เป็นลูกกลมๆ
5. เด็กๆ ร่วมกันทำ “แกงจืดหัวผักกาด”
6. เด็กร่วมกันทำความสะอาดสถานที่ และล้างอุปกรณ์ร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน
2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงขั้นตอนการทำ “แกงจืดหัวผักกาด”
3. ครูให้คำชมเชยการร่วมมือกันทำงานของกลุ่ม
4. เด็กนำ “แกงจืดหัวผักกาด” ของแต่ละกลุ่มมารวมกัน แล้วใช้คำถาม
 - ถ้าเราไม่ใช้หัวผักกาดขาวทำแกงจืดเราจะใช้ผักอะไรได้อีก
 - เราสามารถใช้แครอททำอะไรได้อีก
 - น้ำแกงจืดทำไมถึงอร่อย

สื่อการเรียนรู้

1. คำคล้องจอง “อาหารดีมีประโยชน์”
2. ส่วนผสมในการทำแกงจืดหัวผักกาด น้ำซุป หมูสับ หัวผักกาดขาว หัวแครอท ต้นหอมซอย น้ำปลา พริกไทย ผักชี
3. เครื่องครัว กระทะไฟฟ้า ชาม จาน ช้อน ส้อม มีดพลาสติก เขียง

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน
2. สังเกตการสนทนา การตอบคำถาม
3. สังเกตการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “อาหารดีมีประโยชน์”

อาหารดีมีประโยชน์
ช่วยให้หนูโตเร็วไว

ไม่มีโทษต่อร่างกาย
และร่างกายจะแข็งแรง

ภาคผนวก ข

**คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม**

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1. แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การรับผิดชอบ

2. ช่วงเวลาในการสังเกต จะทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมในขณะที่เด็กประกอบอาหาร ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมทางสังคมขณะที่เด็กประกอบอาหารร่วมกัน ผู้สังเกตจะสังเกตเด็กในแต่ละกลุ่มพร้อมกันทั้ง 5 คนในช่วงเวลาเดียวกัน ตามตารางแสดงการหมุนเวียนลำดับการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

3. การบันทึกพฤติกรรมทางสังคมใช้การขีดรอยคะแนน / ลงในแบบสังเกต ตามรายการพฤติกรรมในแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 2, 1, หรือ 0 ถ้าเกิดพฤติกรรมทางสังคมซ้ำให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรม

4. เกณฑ์การให้คะแนนในการสังเกต ระดับของพฤติกรรม ดังนี้

4.1 ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมด้วยตนเอง

4.2 ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมโดยคนอื่นแนะนำ หรือขอร้อง

4.3 ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมทางสังคม

5. การเตรียมการในการสังเกต

5.1 ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการสังเกตทั้งหมด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต

5.2 สถานที่ปฏิบัติกิจกรรม

5.2.1 มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ เรียบร้อยล่วงหน้า

5.2.2 อุปกรณ์การใช้

1) คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2) นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน

3) แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

5.2.3 ผู้ถูกสังเกต

1) ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกต และพยายามจำชื่อของผู้ที่ถูกสังเกตทุกคน

2) ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้ถูกสังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย ก่อน เช่น ตื่นน้ำ เข้าห้องน้ำ

รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต

หัวข้อพฤติกรรมทางสังคม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่สังเกต
การช่วยเหลือ		
1.ช่วยเหลือในการจัดเตรียมอุปกรณ์	2	- เด็กช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมอุปกรณ์ด้วยตนเอง
	1	- เด็กช่วยเพื่อนในการจัดเตรียมอุปกรณ์โดยเพื่อนขอร้อง
	0	- เด็กไม่สนใจที่จะช่วยเพื่อนจัดเตรียมอุปกรณ์
2.ช่วยหยิบส่งอุปกรณ์ให้เพื่อน	2	- เด็กหยิบวัสดุอุปกรณ์ส่งให้เพื่อน ด้วยตนเอง / ด้วยความเต็มใจ
	1	- เด็กหยิบวัสดุอุปกรณ์ส่งให้เพื่อน โดยเพื่อนขอร้อง
	0	- เด็กไม่ได้หยิบวัสดุอุปกรณ์ส่งให้เพื่อน
3.ช่วยทำกิจกรรม	2	- เด็กช่วยเพื่อนทำกิจกรรมด้วยตัวเอง
	1	- เด็กช่วยเพื่อนทำกิจกรรมโดยเพื่อนขอร้อง
	0	- เด็กไม่ช่วยเพื่อนทำกิจกรรม
การแบ่งปัน		
1.แบ่งปันหรือให้เพื่อนยืมอุปกรณ์	2	- เด็กแบ่งปันหรือให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์
	1	- เด็กแบ่งปันหรือให้เพื่อนยืมวัสดุอุปกรณ์โดยเพื่อนบอก
	0	- เด็กไม่สนใจแบ่งปันหรือให้เพื่อนยืมอุปกรณ์

2.การรอคอยเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์	2	- เด็กรอคอยการใช้วัสดุอุปกรณ์จากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์
	1	- เด็กรอคอยการใช้วัสดุอุปกรณ์จากเพื่อน ขณะที่เพื่อนกำลังใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยพูด เร่งรัดให้ทำเสร็จเร็วๆ
	0	- เด็กไม่สนใจรอคอย หรือแย่งวัสดุ อุปกรณ์จากเพื่อนเมื่อกำลังใช้อยู่
3. แบ่งปันอาหารที่ทำเสร็จแล้ว	2	- เด็กแบ่งปันอาหารที่ทำเสร็จแล้วให้เพื่อน
	1	- เด็กแบ่งปันอาหารที่ทำเสร็จแล้วโดย เพื่อนบอก
	0	- เด็กไม่แบ่งปันอาหารให้เพื่อน
การรับผิดชอบ	2	- เด็กทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม ด้วยตนเอง
1.ทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ทำกิจกรรม	1	- เด็กทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม โดยเพื่อนขอร้อง
	0	- เด็กไม่ทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ทำ กิจกรรม
2. ล้างและเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว	2	- เด็กล้างและเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ตนใช้เสร็จ แล้วด้วยตนเอง
	1	- เด็กล้างและเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ตนใช้โดย เพื่อนบอก
	0	- เด็กไม่ล้างและไม่เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ตนใช้
3. ทำกิจกรรมเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด	2	- เด็กร่วมมือกับเพื่อนทำกิจกรรมเสร็จทัน เวลาที่ครูกำหนด
	1	- เด็กร่วมมือทำกิจกรรมกับเพื่อนเป็น บางครั้งแต่เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด
	0	- เด็กไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำ กิจกรรมตามเวลาที่ครูกำหนด

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

วันที่สังเกต.....เดือน.....พ.ศ..... ชั้นอนุบาล 3/2 ครั้งที่.....

ชื่อผู้สังเกต.....เป็นผู้สังเกตที่.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในหัวข้อต่างๆ แล้วขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนน ตามจำนวนครั้งที่เด็กแสดงพฤติกรรม

ชื่อเด็ก พฤติกรรมทางสังคม	ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน		
	ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน			ระดับ คะแนน		
	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0
การช่วยเหลือ															
1. ช่วยเหลือในการจัดเตรียมอุปกรณ์															
2. ช่วยหยิบส่งอุปกรณ์ให้															
3. ช่วยทำกิจกรรม															
การแบ่งปัน															
1. แบ่งปันอุปกรณ์															
2. รอคอยเมื่อใช้อุปกรณ์															
3. แบ่งปันอาหารที่ทำเสร็จแล้ว															
การรับผิดชอบ															
1. ทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ทำกิจกรรม															
2. ล้างและเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรม															
3. ทำกิจกรรมเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด															

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

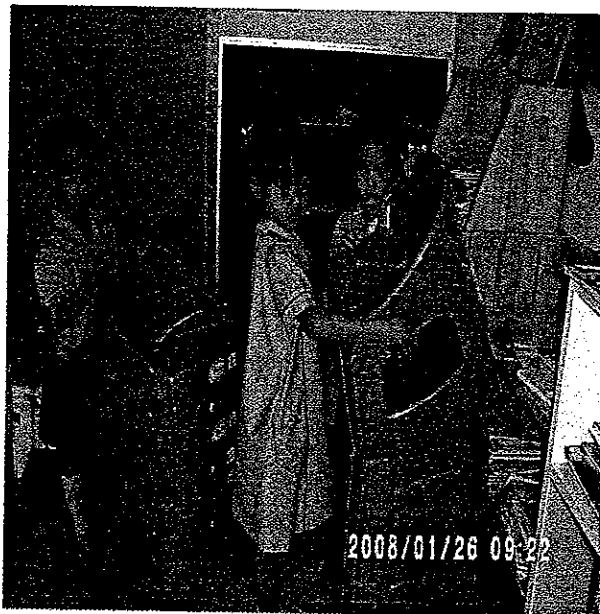
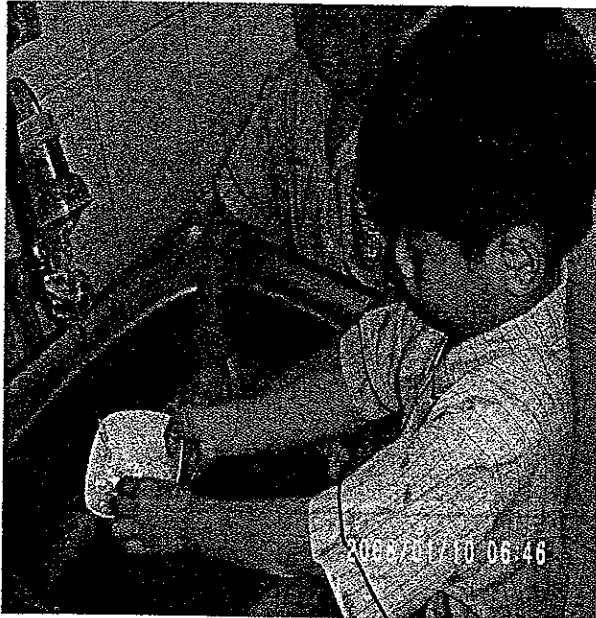
.....

.....

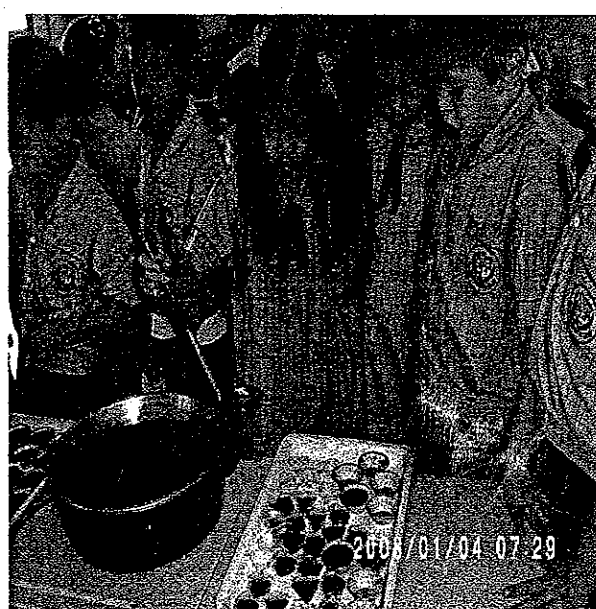
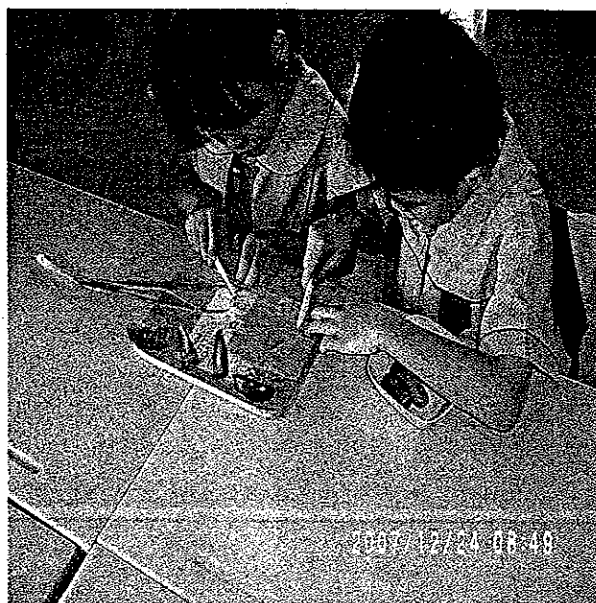
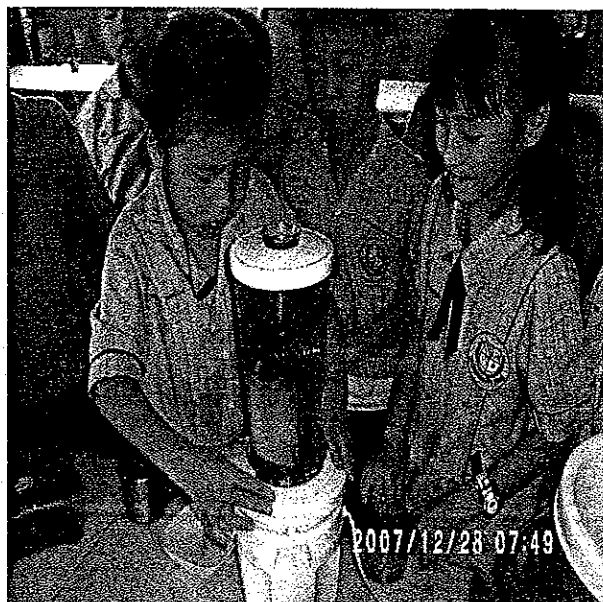
ภาคผนวก ค

รูปภาพการประกอบกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

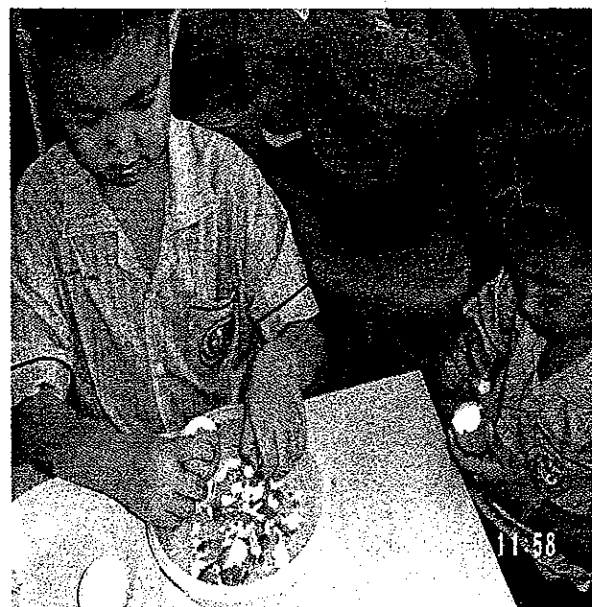
ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). จิตวิทยาการศึกษา = EDUCATIONAL PSYCHOLOGY. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2528). จิตวิทยาการศึกษานับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรรณิการ์ โยธารินทร์. (2545). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม.
- กลิ่นแก้ว มาตา. (2541). การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ แบบกลุ่มกับแบบอิสระ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542, กรกฎาคม). ผู้นำแนวทางการศึกษาปฐมวัย : การศึกษาปฐมวัย. 3(3) : 25 - 31.
- _____. (2546). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัทเอดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- _____. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์
- _____. (2550). ครีวห้องเรียนของเจ้าตัวเล็ก. กรุงเทพฯ : เพื่อนอักษร.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. (2536). การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ. (2538). ระบบการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองทุนศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์เพ็ญ สุภาผล. (2535). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ชนะกุล. (2539). ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

ภาคผนวก ง

- **ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
กับจุดประสงค์**

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

พฤติกรรม	ผู้เชี่ยวชาญ				IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	
ด้านช่วยเหลือ					
1.ช่วยเหลือในการจัดเตรียมอุปกรณ์	+1	+1	+1	3	1
2.ช่วยเหลือส่งอุปกรณ์	+1	+1	1	2	1
3.ช่วยทำกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
ด้านการแบ่งปัน					
1.แบ่งปันอุปกรณ์	+1	+1	+1	3	1
2.รอคอยเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์	+1	+1	+1	3	1
3.แบ่งปันอาหารที่ทำสำเร็จ	+1	0	+1	2	0.67
ด้านการรับผิดชอบ					
1.ทำความสะอาดบริเวณที่ทำกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
2.ล้างและเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1
3.ทำกิจกรรมทันเวลาที่ครูกำหนด	+1	0	+1	2	0.67

หมายเหตุ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1 คือ ดร.วรนาท รักสกุลไทย

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2 คือ อาจารย์จินดา น้าเจริญ

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3 คือ อาจารย์โสภิตดา จิตต์ใจน้า

ภาคผนวก จ
บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางกาญจนา สิงห์เรตร์
วัน เดือน ปี เกิด	3 มีนาคม 2498
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	111/65 ซอย 19/4 หมู่บ้านบัวทอง แขวงบางรักพัฒนา เขตบางบัวทอง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 11110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนวมลทิน ธนบุรี แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10700

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2514	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเทเวศร์วิทยา
พ.ศ.2532	ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ.2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ